

जि.प्र.का. भक्तपुर दर्ता नं. ६२/०६३/६४

थिमी टाइम्स

THIMI TIMES WEEKLY

साप्ताहिक

स्थायी लेखा नं. ३०२८६५५२३

वर्ष १७ अङ्क २९ ने.सं. ११४४ फागुन ३० गते बुधवार, २०८० 13 Mar. 2024 Wednesday पृष्ठ ८ मूल्य रु १०/-

अपाङ्गता भएका महिला तथा किशोरीहरूको क्षेत्रीय सम्मेलन

काठमाडौं । राष्ट्रिय अपाङ्गता भएका महिला तथा किशोरीहरूको एशिया प्रशान्त क्षेत्रीय सम्मेलन काठमाडौंमा भएको छ । शनिवार भएको सम्मेलनमा नेपालसहित इण्डिया, पाकिस्तान, बंगलादेश, मलेसिया, इण्डोनेसिया, फिजि, कम्बोडिया, म्यानमार लगायत नौ मुलुकका

आदिवासी जनजाति अपाङ्गता भएका महिला तथा किशोरीहरूको सहभागिता रहेको थियो । एशिया प्रशान्त क्षेत्रका अपाङ्गता भएका आदिवासी महिला तथा किशोरीहरूको जीवन

भोगाई, अनुभव आदान प्रदान गर्ने र क्षेत्रीय तहको मुद्दामाथि छलफल गर्ने उद्देश्यले सो क्षेत्रीय सम्मेलनको आयोजना भएको निडवानकी अध्यक्ष प्रतिमा गुरुङले जानकारी दिए ।

सो सम्मेलन राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोगका अध्यक्ष तप बहादुर मगरले उद्घाटन गरेको थियो । सम्मेलनको उद्घाटन गर्दै आयोगका अध्यक्ष मगरले संसारमा रहने कुनै पनि व्यक्तिको मानव अधिकार हनन् हुन नहुनेमा जोड दिए । उनले एशिया प्रशान्त क्षेत्रमा नै आदिवासी जनजाति अपाङ्गता भएका महिला र किशोरीको सवाललाई साभामुद्दाका रूपमा उठाउने प्रयत्न गर्नु सकारात्मक भएको धारणा

कुमारीको संरक्षण राज्यले गरिदिन स्थानीयको माग

काठमाडौं । बागमति प्रदेश सरकारका संस्कृति, पर्यटन तथा सहकारी मन्त्री पुकार महर्जनले स्थानीय संस्कृति, सम्पदाको संरक्षण, सम्बर्द्धन र प्रवर्द्धनमा आफु लागिपर्ने बताएका छन् । पाटन गा:बहालस्थित रत्नाकर महाविहारको अवलोकन भ्रमणमा पुगेका मन्त्री महर्जनले आफु यहि संस्कृति, सम्पदामै खेल्दै हुर्केको भएकोले यसको औधी माया लाग्ने बताए ।

स्थानीय संस्कृति, सम्पदाको महत्व आफुलाई राम्ररी थाहाभएको र यसको संरक्षणको दायित्व राज्यको रहेको बताए । यसको लागि आफु बागमति प्रदेश सरकारसँग आवश्यक समन्वय गर्दै अगाडि बढ्ने प्रतिवद्धता व्यक्त गरे । सो अवसरमा महर्जनले पाटनका लायक कुमारीको पनि दर्शन गरेका थिए ।

बाँकी पेज ७ मा

सत्ता गठबन्धन दलबीच सहमति

काठमाडौं । सत्ता गठबन्धनमा रहेका पाँच राजनीतिक दलबीच नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (माओवादी केन्द्र) का अध्यक्ष पुष्पकमल दाहाल 'प्रचण्ड' को नेतृत्वमा पुनर्गठित वर्तमान सरकारलाई सुदृढ र सफल पार्ने सहमति भएको छ ।

सङ्घीय संसद्मा प्रतिनिधित्व गर्ने पाँच राजनीतिक दलका शीर्ष नेतृत्वको बैठकले उक्त सहमति गर्दै राष्ट्रियसभाको रिक्त रहेको अध्यक्ष पदमा माओवादी केन्द्रका उम्मेदवारलाई समर्थन गर्ने निर्णय गरेको हो । बैठकले राष्ट्रिय आवश्यकता र जनचाहनाअनुसार सरकारको कामलाई थप प्रभावकारी बनाउन तथा मुलुकको सुशासन, विकास, सामाजिक न्याय र समृद्धिका

प्रश्नमा समान सोच राख्ने दलहरूका बीचमा सहकार्यलाई थप मजबुद गर्ने निर्णय गरेको हो । दलहरूबीच नयाँ संयुक्त सरकार गठन प्रक्रियामा सकारात्मक अन्य दलहरूसँग संवाद अघि बढाउने तथा सङ्क्रमणकालीन न्यायसम्बन्धी विधेयक, शान्ति प्रक्रिया र देशमा स्थायी शान्ति कायम गर्नका लागि यससँग सम्बन्धित अन्य विषयहरू सहमतिका आधारमा अविलम्ब टुह्याउने सहमति भएको छ । सङ्घीयता कार्यान्वयनसँग सम्बन्धित बाँकी कानुन निर्माण गरी सबै तहका सरकारलाई प्रभावकारी बनाउने, तथा देशका आर्थिक समस्या सम्बोधन गर्दै राष्ट्रिय

बाँकी पेज ७ मा

सामूदायिक विद्यालयको दिवा खाजाका लागि त्रिपक्षीय सम्झौता

भक्तपुर । मध्यपुर थिमी नगरपालिकाले एकिकृत भान्साघर सञ्चालन गरी सामूदायिक विद्यालयका विद्यार्थीहरूका लागि दिवा खाजा उपलब्ध गराउने भएको छ । यसका लागि नगरपालिका, विश्व खाद्य कार्यक्रम र फुड फर लाईफ (जीवनका लागि खाना) बीच

त्रिपक्षीय सम्झौता भएको छ । सम्झौता पत्रमा नगरपालिकाका प्रमुख सुरेन्द्र श्रेष्ठ, विश्व खाद्य कार्यक्रममा कन्ट्री डाइरेक्टर रोवर्ट कास्टा र फुड फर लाईफका अध्यक्ष वृजेश लाकौलले हस्ताक्षर

बाँकी पेज ७ मा

विवाह दर्तामा माथिल्लो निकायबाटै दिइन्छ दबाब !

काठमाडौं : यौनिक तथा लैङ्गिक अल्पसङ्ख्यक समुदायका जोडीको विवाह दर्ता गर्ने अधिकारीहरूलाई डर देखाउने गरेको पाइएको छ । कानुनी रूपमा विवाह दर्ता गर्ने स्थानीय अधिकारीलाई माथिल्लो निकायमा रहेकाहरूले टेलिफोन गरेर डर देखाउने र धम्की दिने

गरेको पाइएको हो । सर्वोच्च अदालतको आदेश अनुसार दक्षिण एसियामै पहिलो विवाह दर्ता गर्न परिपत्र जारी गर्ने राष्ट्रिय परिचयपत्र तथा पञ्जीकरण विभागका अधिकारीकै सरुवा भएको आशङ्का गरिएको छ । लमजुङको दोर्दी गाउँपालिका

बाँकी पेज ७ मा

पोखरी उद्घाटनमा उर्लियो सिंगो भक्तपुर नगर !

भक्तपुर । एउटा सामान्य पोखरीको पुनर्निर्माण सकिएर उदघाटन गर्दा पनि हजारौ मानिस किन आएका होलान् ? धेरै मानिसको प्रश्न हुनसक्छ । तर भक्तपुरमा यस्तै देखियो । भक्तपुर नगरपालिका वडा नं १ दूधपाटीमा रहेको भाज्यापुखू (भाजु पुखू (पोखरी) को पुनर्निर्माण सम्पन्न भइ गरिएको उदघाटन समारोहमा सिंगो

भक्तपुर नगरवासीहरू सहभागी भएका छन् । कार्यक्रम उदघाटनमा सहभागिताका लागि भक्तपुर नगरपालिकाले सिंगो नगरवासीलाई सार्वजनिक आह्वान गरेको थियो । कार्यक्रम अनुसार नगरको नासमनाबाट यालीसहित पोखरीमा पुग्ने र उदघाटन कार्यक्रम गर्ने तय गरिएको थियो । जस अनुसार

बाँकी पेज ३ मा

पहिचानको जोहो अर्थात् किरात राई प्राज्ञिक संगोष्ठी

-कुब्जोङ किरात

'स्वतन्त्र हुनु भनेको बन्धनबाट मुक्त हुनुमात्र होइन बल्की अरु मानिसको स्वतन्त्रतालाई सम्मान र अभिवृद्धि गर्दै जिउन सक्नु हो ।' नेल्सन मण्डेला

मातृभूमि नेपाल संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्र बनेपछि हामी साढे दुइसय वर्ष लामो राजतन्त्रको बन्धनबाट मुक्त भयौं । यही चरणमा जहाँनियौं राणाशासन ढल्यो । ०७ सालमा प्रजातन्त्र आयो । तर फेरि पनि ३० वर्षे पञ्चायती व्यवस्थाले खायो । २०४६ सालमा पुनः प्रजातन्त्र आयो तर संवैधानिक राजतन्त्रले

छोडेन । दश वर्षे जनयुद्ध भयो अनिमात्र भूईँमान्छेहरूले शिर उठाउन पाए । २०६२/६३ को जनआन्दोलनले ल्याएको उभार ने आजको संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्र हो । हामी बन्धन मुक्त छौं । हाम्रै मतदानले जनताका छोराछोरी राष्ट्रपति बन्न पाएका छन् । त्यसकै निमित्त वीर सहिदहरूले ज्यानको बलिदान दिएका हुन् ।

दक्षिण अफ्रिकाका प्रथम अश्वेत राष्ट्रपति मण्डेलाले भनेभै हामी स्वतन्त्र छौं । बन्धन मुक्त छौं । खाँचो यो छ कि अरु मानिस अर्थात् समुदायको सम्मान गर्न सक्नु छ । सम्मानको अभिवृद्धि गर्दै बाँच्नु छ । जो हिजो भएको

थिएन । आज एकले अर्कोको सम्मान अभिवृद्धिका निमित्त आफैं जुट्नु छ । जुटाउनु छ । उनै मण्डेलाले भनेका छन्- 'शिक्षा एक त्यस्तो शक्तिशाली हतियार हो जसको प्रयोगले तिमीले संसार बदल्न सक्छौ ।' शिक्षा अकाट्य चाँबी हो, जसले सम्मान र आत्मसम्मान अभिवृद्धिको ढोकाहरू खोल्छ । त्यही शिक्षाको माध्यमबाट नेपालका आदिवासी जनजाति समुदायमा मनुस्मृतिका माध्यमबाट लगाइएका तालाहरू खुल्दै गएका छन् ।

त्यसको पछिल्लो उदाहरणका रूपमा चौथो

बाँकी पेज २ मा

पहिचानको.....

किरात राई प्राज्ञिक संगोष्ठी-२०८० लाई लिन उपयुक्त हुन्छ। किरात राई प्रज्ञा परिषदले नेपाल प्रज्ञा प्रतिष्ठानसँगको सहकार्यमा यो संगोष्ठीको आयोजना गरेको छ। यो संगोष्ठीले बन्धनमुक्त समुदायको आत्मसम्मान र पहिचानको खोजी गर्दै आएको छ। ‘पुख्र्यौली ज्ञान सन्तानलाई वरदान, समृद्ध समाज बौद्धिक अभियान’ यो संगोष्ठीको नारा रहेको छ।

संगोष्ठी आयोजक संस्था किरात राई प्रज्ञा परिषद् किरात राई यायोक्खाको प्राज्ञिक क्रियाकलाप गर्न बनेको अंग हो। २०४७ सालमा गठन भएको संस्था किरात राई यायोक्खाले आफ्नो स्थापनाकालमै प्राज्ञिक क्रियाकलाप गर्नका लागि ‘किरात राई भाषा, लिपि, साहित्य र संस्कृतिको अनुसन्धानका लागि विशेषज्ञहरूको समिति गठन गर्न सकिने छ’ भनेर विधानमा उल्लेख छ। सो विधानअन्तर्गत २०४९ सालमा ‘भाषा तथा साहित्य परिषद्’ गठन भएको थियो। यसलाई बौद्धिक क्षेत्रमा अझ बृहत्तर बनाउन २०६७ सालमा किरात राई प्रज्ञा परिषद्का रूपान्तरण गरिएको जनाइएको छ।

किरात राई प्रज्ञा परिषदले किरातसँग सम्बन्धित विविध विषयमा बहस एवम् छलफलका कार्यक्रमहरू गर्दै आएको छ। २०७५ सालमा काठमाडौंको कमलादीस्थित नेपाल प्रज्ञा प्रतिष्ठानको हलमा पहिलो किरात राई प्राज्ञिक संगोष्ठी भएको थियो। त्यसयता २०७८

सालमा दोस्रो संगोष्ठी भर्चुअल माध्यमबाट भएको थियो भने २०७९ सालमा तेस्रो प्राज्ञिक संगोष्ठी भौतिक उपस्थितिमा कोटेश्वरस्थित किरात राई यायोक्खाको सुम्निमा हलमा सम्पन्न भएको थियो। अहिले चौथो संस्करण नेपाल प्रज्ञा प्रतिष्ठानसँग सहकार्यमा दुइदिने संगोष्ठी हुँदैछ।

प्रज्ञा परिषद्का सदस्यसचिव डा. तारामणि राईका अनुसार प्राज्ञिक अभ्यासका रूपमा यो संगोष्ठी सावित भएको छ। सुरुमा विज्ञ छनोट गरी कार्यपत्र लेखाने र प्रस्तुत गराउने गरिएको थियो। त्यतिखेर बन्द रूपमा मात्र हुन्थ्यो, आफ्नो मान्छेलाईमात्र लेख्न लगाइयो भन्ने आरोप हुन्थ्यो। २०७६ सालमा विश्व महामारीका रूपमा कोरोना महामारी फैलिएपछि घोषित दोस्रो किरात राई प्राज्ञिक संगोष्ठी २०७८ सालमा मात्र सम्भव भएको थियो। दोस्रोमा खुल्ला रूपमा कार्यपत्र लेखाएर भर्चुअल माध्यमबाट प्रस्तुत गराइएको थियो। शोधार्थी, अध्ययन, अनुसन्धाताहरूले धेरै चासो दिन थाले। फलस्वरूपमा चौथो संस्करणको दुइदिने संगोष्ठीमा १७ जना अनुसन्धाताले कार्यपत्र प्रस्तुत गर्ने छन्। यो संगोष्ठी भौतिक उपस्थितिमाभ हुनेछ भने कार्यक्रमलाई जुम भर्चुअल माध्यमबाट समेत प्रत्यक्ष प्रसारण हुनेछ।

संगोष्ठीले प्राज्ञिक वातावरण निर्माणमा सहयोग पुर्‍याएको छ। पहिले किरात राई जातिमा सीमित थियो। अहिले अन्तरजातीय, अरु समुदायमा पुग्ने विषयवस्तु सामग्री समावेश हुन थालेको

छ। अर्कोतर्फ संगोष्ठीमा प्रस्तुत अनुसन्धानमूलक आलेखहरूलाई ‘किरात प्रज्ञा’ जर्नलमा प्रकाशन गर्ने गरिएको छ। यो पटक आईएसएसएनसहित जर्नलको तेस्रो संस्करण प्रकाशित गरिएको छ। यसरी यो वर्षको संगोष्ठीमा प्रस्तुत गरिएका अनुसन्धानात्मक आलेखलाई पुनःमूल्यांकनसहित अर्को वर्षको जर्नलमा प्रकाशन गर्दै जाने नीति अख्तियार गरिएको छ। जसले गर्दा ‘पुख्र्यौली ज्ञान सन्तानलाई वरदान, समृद्ध समाज बौद्धिक अभियान’ नारालाई पुष्टि गर्नेछ।

चौथो किरात राई प्राज्ञिक संगोष्ठीमा मूलतः किराती भाषा, संस्कृति, मुन्दुम, मुन्दुमी वनस्पति, प्रागइतिहास आदि विषयका गोष्ठीपत्रहरू प्रस्तुत गरिने छन्। संगोष्ठीको मुख्य वक्ता इतिहासकार प्रा. दिनेशराज पन्त रहने छन्। समूहगत छलफलमा प्रदेश १ को पुनः नामाङ्कन र साझा नाम विषयमा समाजमानवशास्त्री डा. डम्बर चेम्जोङ, पूर्वमन्त्री डा. केशवमान शाक्य, सांसद दुर्गा राई र यायोक्खाका उपाध्यक्ष युवराज राईबीच बहस हुनेछ।

किराती गीत तथा संगीत बहसमा वरिष्ठ गायक/संगीतकार जीतेन राई, सुनिता सुब्बा, प्राज्ञ शान्तिराम राई, प्राज्ञ डाक्टर किरातबीच हुनेछ। नेपालको सन्दर्भमा आदिवासी भाषाबारे आदिवासी जनजाति आयोगका अध्यक्ष रामबहादुर थापामगर, भाषा आयोगका अध्यक्ष डा. गोपाल ठाकुर, भाषाशास्त्री प्रा.डा. बलराम प्रसाई र भाषा आयोगका पूर्वसदस्य अमृत योन्जन-तामाङबीच बहस हुनेछ।

यसैगरी ‘अग्रजका कुरा’ शीर्षकमा अधिवक्ता शान्तिकुमारी राई, बयानसिं राई र डिक बान्तावाले आफ्ना अनुभवलाई साझा गर्ने। राष्ट्रिय जनगणना २०७८ को तथ्यांकले किरात राई जातिभित्रका २५ वटा भाषा समेटेको छ। जसमा बान्तावा, चाम्लिङ, कुलुङ, थुलुङ, साम्पाङ, खालिङ, बाम्बुले, बाहिङ/बायुङ, याम्फु/याम्फे, नाछिरिङ, दुमी, मेवाहाङ, पुमा, आठपहरिया, दुङमाली, कोयी, लोहोरुङ, जेर् े/जेरुङ, छिन्ताङ, छिलिङ, तिलुङ, लुङखिम, फाङदुवाली, बेलहारे र साम छन्। यी मातृभाषाहरू लेख्य परम्परा उन्मुख छन्। संगोष्ठीमा यी भाषाहरूको अवस्थाबारे र यी भाषामा कार्यपत्र प्रस्तुत हुने छैन। मात्र खस-नेपाली भाषा र अंग्रेजीका माध्यमबाट मात्र प्रस्तुत हुनेछन्।

मण्डेाले भनेजस्तो स्वतन्त्र हुनु समुदायको निम्ति सराहनीय पक्ष हो। लोपोन्मुख यी मातृभाषाहरू जनवोलीबाट बन्धनबाट मुक्त हुने खतरा बजिरहेको स्थिति छ। मानिसको स्वतन्त्रताको सम्मान गर्दै जाँदा खस-नेपाली भाषा र अंग्रेजीकै माध्यम अपनाउँदै जाँदा मातृभाषा अभिवृद्धिमा चाहिँ ठेस लाग्दै गएको अवस्था छ। आगामी संगोष्ठी आयोजना गर्दा किरात राई प्रज्ञा परिषदले यसतर्फ ध्यान पुर्‍याउनु पर्ने देखिन्छ। आम समुदाय, बहुसंख्यक समुदायले खस-नेपाली नै बुझ्छन् भन्ने भावनाको विकास हुँदा, त्यसैमा जर्नल प्रकाशन गरिरहँदा जराभन्दा डाँट र पात-पातमा मात्र सिंचन गरेजस्तो हुँदैजाने निश्चित छ। इन्डिजियस भ्वाइस

भारतमा मुस्लिम बाहेकका प्रवासीलाई नागरिकता दिने कानून लागु

एजेन्सी। भारत सरकारले विवादित नागरिकता सम्बन्धी कानून लागु गरेको छ। मुस्लिम विरोधी कानून लागु गरेको भन्दै भारतका कतिपय ठाउँमा विरोध भइरहेको बिबिसीले जनाएको छ। नागरिकता संशोधन ऐन (सिएए) ले पाकिस्तान, बंगलादेश र अफगानिस्तानबाट भारत पुगेका मुस्लिम बाहेकलाई नागरिकता दिन लागेको हो।

सन् २०१४ डिसेम्बर ३१ तारिखअघि भारत बसेका हिन्दु, शिख, बुद्धिस्ट, जैन, पार्सी र क्रिष्टियनहरूलाई नागरिकता प्रदान गर्न यो कानून ल्याइएको हो। यो कानून सन् २०१९ मै पारित भएको थियो। तर मुस्लिम विरोधी कानून भएको भन्दै आन्दोलन समेत भएको थियो। जसमा कतिपयले ज्यान गुमाएका थिए भने कयौं पक्राउ समेत परेका थिए।

सोमबार केन्द्रीय गृहमन्त्री अमित शाहले सामाजिक सञ्जालमा लेखेर प्रधानमन्त्री नरेन्द्र मोदीले वाचा गरेको कुरा पूरा भएको बताएका थिए। मापदण्डअनुसार योग्य भएका व्यक्तिहरूले अनलाइनमार्फत् नागरिकताका लागि आवेदन दिन सकिने गृह मन्त्रालयले जनाएको थियो। आवेदन दिने अनलाइन पोर्टल समेत बनाइसकेको बताइएको थियो।

यस कानूनबारे मानिसहरूले गलत धारणा बनाइरहेको मन्त्रालयले उल्लेख गरेको थियो। सन् २०१९ मै पारित भएको बताए पनि कोभिड-१९ का कारण कानून लागु गर्न नसकिएको सरकारको भनाइ छ। ‘यो केवल उनीहरूका लागि हो जसले वर्षौंदेखि उत्पीडन सहेर बसेका छन् र उनीहरूका लागि भारतबाहेक संसारमा अन्य कुनै आश्रय छैन,’ मन्त्रालयले भनेको छ।

यस कानून लागु भएसँगै आसममा विरोध सुरु भएको छ। अल असम स्टुडेन्ट्स युनियनले असम बन्दको घोषणासमेत गरेको छ। त्यस्तै केरलमा पनि कम्युनिष्ट पार्टीले राज्यव्यापी प्रदर्शनको घोषणा गरेको छ।

‘यो कानून मानिसहरूबीच विभाजन गर्छ, साम्प्रदायिक भावना भड्काउँछ, र संविधानका आधारभूत सिद्धान्तहरूलाई कमजोर बनाउँछ,’ केरलका मुख्यमन्त्री पिनाराई विजयनले भने। उनले केरलमा उक्त कानून लागु हुन नसक्ने टिप्पणी गरेका छन्।

धर्मका आधारमा सरकारले विभेद गरेको भन्दै उक्त कानूनको आलोचना हुँदै आएको हो। उक्त कानूनले गैरमुस्लिम बहुसंख्यक देशमा उत्पीडन सहनुपरेको कारणले भान्न वाध्य भएका मानिसहरूलाई नसमेटिएको भन्दै विरोध भएको हो। यो कानूनले श्रीलंकाबाट आएका तमिल शरणार्थी, म्यानमारबाट आएका रोहिंग्या मुस्लिमलाई नसमेटेको बिबिसीले जनाएको छ। आउँदो मे महिनामा आम निर्वाचन गर्ने भारत सरकारको तयारी छ। यद्यपि सरकारले मार्च १५ तारिखमा निर्वाचन मितिको घोषणा गर्दैछ। भारतीय सञ्चार माध्यमहरूले आउँदो निर्वाचनबाट पनि प्रधानमन्त्री नरेन्द्र मोदी पुनः तेस्रो कार्यकालका लागि निर्वाचित हुने आकलन गर्दै आएका छन्।

पश्चिम बंगालकी मुख्यमन्त्री ममता बेनर्जीले पनि यसरी निर्वाचन घोषणा हुनु केही दिन अघि यो कानून लागु गर्नु राजनीतिक कारण भएको बताएकी छन्।

उत्खननमा ११ हजार वर्ष पुरानो खजाना फेला

एजेन्सी। टर्कीमा पुरातात्विक स्थलको उत्खननमा अन्वेषकहरूले ११ हजार वर्ष पुरानो खजाना जमिनमुनि फेला पारेपछि छक्क परेका छन्। यसको छानविनमा सनसनीपूर्ण आश्चर्यजनक खुलासा भयो, जसको कारण विज्ञहरूलाई आश्चर्यमा पारेका छन्। यसबाट यो भन्न सकिन्छ कि आज पनि हाम्रो जीवनको एक महत्वपूर्ण भागको परम्पराहरू हजारौं वर्ष पहिले विकसित भएको थियो। यो खोज भएको ठाउँको नाम बोनकुक्नु तरला पुरातात्विक स्थल हो।

उत्खननका क्रममा मानव हड्डीजस्ता डरलाग्दो वस्तुका साथै विभिन्न धातुले बेरिएका गरगहना तथा गरगहनाको रूपमा खजाना भेटिएको विज्ञहरूले बताएका छन्। यी सबैको कार्वन डेटिङ गर्दा हजारौं वर्षदेखि चलिआएको कान-नाक छेड्ने परम्पराको प्रमाण फेला परेको थियो। अंकारा युनिभर्सिटीको टोलीले १०० भन्दा बढी गहनाको जाँच गर्दा यो खुलासा गरेको हो। अहिले सम्म नाक र कान छेड्ने चलन सय दुई सय वर्ष पुरानो मानिन्छ।

पुरातत्वविदहरूले ती सबै गहनाहरू सिधै कान र चिउँडोको छेउमा फेला परेको छ जसले कान र नाकमा प्वाल पारर लगाएको बलियो प्रमाण दिएको बताए। खोजमा फेला परेका गहनाहरू मध्ये, ८५ वटा राम्रो अवस्थामा छन्, प्रायः चूना ढुङ्गा, ओब्सिडियन वा नदीका ढुङ्गाहरूबाट बनेका छन्। टोलीले गरेको अनुसन्धानबाट ती विभिन्न आकारका गहनाहरू कान र तल्लो ओठ दुवैमा लगाउन डिजाइन गरिएको थियो। यति मात्र होइन, यो गहना महिलाले मात्र नभई पुरुषले पनि लगाउने गरेको अनुसन्धानले खुलासा गरेको छ।

त्यतिबेला बालबालिकाको नाक छेडिएको थिएन आजकल बालबालिकाको नाक र कान समेत छेडिन्छ तर त्यतिबेला यस्तो थिएन। त्यो समयमा वयस्कहरूले मात्र यो काम गर्थे। शिशु गाडिएको ठाउँमा कुनै पनि प्रकारका गरगहना फेला नपरेको छानविन टोलीले त्यसबेला बालबालिकाको शव छेड्ने चलन नभएको पुष्टि गरेको बताएको छ। यसबाट नाक, कान र ओठ छेड्नु सौन्दर्यात्मक मात्र नभएर सामाजिक महत्व पनि रहेको अनुसन्धानकर्ताहरूले बताएका छन्। यसले व्यक्ति परिपक्वतामा पुगेको जनाउँछ।

काठमाडौँ- गृहमन्त्री रवि लामिछानेले देशको प्रहरी संयन्त्र कुनै एक जना व्यापारी वा व्यक्तिको पक्षमा परिचालित नहुने बताएका छन्। ताप्लेजुङको पाथीभरामा बन्न लागेको केबलकार परियोजनाको विरोध हुन थालेपछि सरकारले पाथीभराको फेदीमा सशस्त्र प्रहरीको क्याम्प राख्न लागेको छ। केबलकार बनाउने तयारीमा लागेका व्यवसायी चन्द्र ढकालको स्वार्थ पूरा गर्नका लागि त्यहाँ सशस्त्र क्याम्प राख्न लागिएको भन्दै स्थानीयवासी एवं पहिचान पक्षधरले विरोध जनाउँदै आएका छन्।

यसै सन्दर्भमा मंगलबार सिंहदरबार

स्थित गृहमन्त्रालयमा पहिचान पक्षधरहरूले उपप्रधानमन्त्री एवं गृहमन्त्री लामिछानेलाई भेटेर पाथीभरामा केबलकार नबनाउन र सशस्त्र क्याम्प नराख्न भनेका छन्।

पहिचान पक्षधरहरूले चन्द्र ढकालका लागि सशस्त्र प्रहरी परिचालन हुन लागेको र त्यहाँ क्याम्प राखिएमा द्वन्द्व हुनसक्ने गृहमन्त्री लामिछानेलाई चेतावनी दिएका छन्।

जवाफमा गृहमन्त्री लामिछानेले आफू मातहतको नेपाल प्रहरी र सशस्त्र प्रहरी कुनै व्यक्तिको पक्षमा परिचालित नहुने र आमजनताको पक्षमा मात्र परिचालित हुने बताएका छन्।

बाल सुधार गृहलाई व्यवस्थित गरिने

काठमाडौँ। महिला, बालबालिका तथा ज्येष्ठ नागरिकमन्त्री भगवती चौधरीले बाल सुधार गृहलाई व्यवस्थित गर्न नीतिगत सुधार आवश्यक रहेको बताएकी छिन्।

प्रतिनिधिसभा, महिला तथा सामाजिक मामिला समितिको बैठकमा मन्त्री चौधरीले बाल सुधार गृहको मौजुदा अवस्था अवलोकन गरी नीतिगत परिमार्जनलाई मन्त्रालयले पहिलो प्राथमिकतामा राखेको बताइन्।

“मन्त्रालयले नीतिगत परिमार्जनलाई पहिलो प्राथमिकतामा राखेको छ। मन्त्रालयले बाल सुधार गृहको मौजुदा व्यवस्था अवलोकन गरी यस क्षेत्रका समस्या निराकरण गर्न नीतिगत सुधार गर्न पहल गर्छौं नीतिगतरूपमा स्पष्टता ल्याउँछौं”, उनले भने, “बाल सुधार गृहमा देखिएका समस्या संवेदनशील, गम्भीर छन्। स्थानीय तहसँगको समन्वयनमा यस क्षेत्रका शिक्षा, खानेपानी, स्वास्थ्यलगायतका समस्या समाधानलाई प्रभावकारिता बनाउनेतर्फ मन्त्रालय सजग छ।”

पोखरी.....

परम्परागत शैलीमै । कालोमाटो विछ्याएर पानी जम्ने बनाई पोखरीको रुप दिइएको हो । साथै पोखरीको चारैतिरको संरचना पनि आकर्षक बनाइएको छ । भाजु पोखरी तीन तहमा बनेको छ । यही पोखरीको शुक्रवार हजारौ नगरवासीहरुको भव्य उपस्थितिमा वडो तामझामका साथ उदघाटन गरिएको हो ।

नगरपालिकाका प्रमुख सुनिल प्रजापतिका अनुसार भाजुपुखू २०५४ सालमा निर्वाचित नगरपालिकाका जनप्रतिनिधिरूले २०५८ सालमा नै पुनःनिर्माण कार्य सुरु गरेको थियो । कार्यकालको अन्तिम समयमा मात्र सुरु भएको हुदा २०५९ साल साउनदेखि स्थानीय निकायमा जनपतिनिधिविहीनतासगै भाजुपुखू पुनःनिर्माण कार्यले पूर्णता पाउन सकेन । १५ वर्ष

जनप्रतिनिधिविहीन अवस्थापछि २०७४ सालमा पुनः स्थानीय निकायमा जनप्रतिनिधि आए । अनि फेरि यसको पुननिर्माणको काम थालनी भयो । यसरी २०५८ सालबाट सुरु गरी अहिले यो पोखरीको पुननिर्माण सम्पन्न भएको हो । अहिले पोखरी सधै पानी जम्ने मात्रै नभई आकर्षक रुपमा बनेको छ । दुई करोड ५१ लाख बढीको लागत इष्टमेटमा सुरु भएको पोखरी अहिले एक करोड ८७ लाख ३५ हजार ६ सय ३६ रुपैयाँ ३३ पैसामा पुननिर्माण सम्पन्न भएको हो । पोखरी ३२ रोपनी ११ आना दुई पैसाको क्षेत्रफलमा फैलिएको छ ।

यति भव्य पोखरीभित्र मन्दिर थिएन पहिला । पोखरी पुननिर्माणको क्रममा बीचमा थुम्को भने थियो । त्यसपछि पोखरी पुननिर्माणको क्रममा भक्तपुर नगर कार्यपालिकाको २०७५ साउन २९ गते बसेको बैठकले स्थानीय इतिहास एवं संस्कृतिविद्

प्राडा. पुरुषोत्तमलोचन श्रेष्ठको संयोजकत्वमा ६ सदस्यीय अध्ययन कार्यदल गठन गयो । कार्यदलले सात महिना अध्ययन गरेर त्यसको विस्तृत अध्ययन प्रतिवेदन नगरपालिकामा प्रस्तुत गर्‍यो । त्यही प्रतिवेदनको आधारमा अहिले पोखरीभित्र अग्लो जलेश्वर मन्दिर पनि बनाइएको छ । त्यसको पनि शुक्रवार नै उदघाटन गरियो ।

मन्दिरको चारैतिर तीन तहमा बाटो छ । तीनतिर बाटो बने पनि अझै पनि पोखरीको दक्षिणभाग भक्तपुर क्याम्पसतर्फ बाटो खोल्न बाँकी नै छ । त्यही कारण क्याम्पसका पदाधिकारीहरुसित त्यसबारे पटक पटक छलफल गरिराखेको मेयर सुनिल प्रजापतिले जनाए । भाजुपुखूको स्वरूप फेरिएको छ । यसले भक्तपुर आउने आन्तरिक र बाह्य पर्यटकहरुको आकर्षक गन्तव्य बन्न सहयोग पुग्ने

विश्वास गरिएको छ ।

पोखरी भक्तपुरको प्रसिद्ध सिद्धपोखरीको बाटो पारि छ । पोखरी भक्तपुर बहुमुखी क्याम्पससँग जोडिएको छ । पोखरी स्थानीय लक्ष्मीनारायण खत्री, कृष्णप्रसाद दुमरे, केशव कोजू र जीवन दुवाल अध्यक्ष रहने गरी चार वटा उपभोक्ता समितिमार्फत सम्पन्न भएको जनाइएको छ । कार्यक्रममा पोखरी पुननिर्माणमा सहयोग गर्ने धेरैलाई सम्मान पनि गरिएको थियो ।

इतिहास एवं संस्कृतिवद् प्राडा पुरुषोत्तमलोचन श्रेष्ठका अनुसार पोखरी काठमाडौंको रानीपोखरीको पनि आमा हो अर्थात् यो १२ औं शताब्दीमै बनेको देखिएको छ । कार्यक्रमका क्रममा भाजूपुखू सम्बन्धी सबै विवरण सहितको भाजुपुखू र जलेश्वर मन्दिर पुनःनिर्माण पुस्तक पनि विमोचन गरिएको थियो ।

दाइजोमा सुनको सिक्री नपाएपछि विहे रद्द

काठमाडौं । दाइजोमा बेहुली पक्षले बेहुलालाई सुनको सिक्री नदिएको पछि एउटा विहे नै भाँडिएको छ । वीरगञ्जको रामगढवामा विहेको मण्डपमा वैवाहिक समारोह चलिरहकै बेला बेहुलाले सुनको सिक्री माँगेको विषयमा बेहुली पक्षसँग विवाद हुदाँ कुटपिटसमेत भई विहे नै भाँडिएको हो ।

बाराको कलैया उपमहानगरपालिका सिनेमा चोकका बच्चालाल साहका छोरा उमेश साह र वीरगञ्ज रामगढवाका सुखल सहकी छोरी रमिता कुमारीको विहे भाँडिएको हो । बेहुला उमेश वीरगञ्ज महानगरपालिकाको स्वास्थ्य शाखामा कार्यरत कम्प्युटर अपरेटर हुन् भने बेहुली रमिता वीरगन्जकै नारायणी अस्पतालको ल्यावमा कार्यरत ल्याब टेक्निसियन हुन् ।

विहे भाँडिएपछि प्रहरीले बेहुला उमेश, उनका बुवा बच्चालाल, दाजुहरु राकेश साह

र मुकेश साह, भिनाजु आनन्द साहसहित बेहुला पक्षका ६ जनालाई नियन्त्रणमा लिएको छ । विहे चल्दै गरेका बेला बेहुला र बेहुली पक्षबिच विवाद भएको खबर आएपछि दुवै पक्षलाई प्रहरी कार्यालयमा भिकाएर छलफल गर्दापनि सहमति नजुटेपछि बेहुला पक्षका ६ जनालाई नियन्त्रणमा लिएको वडा प्रहरी कार्यालय श्रीपुरका प्रहरी निरक्षिक धर्मजंग थिङले बताए । उनले छलफलमा सहमति नजुटे पछि बेहुलासहितका ६ जनालाई आवश्यक कारवाहीका लागि जिल्ला प्रहरी कार्यालय पर्सांमा पठाईदिएका बताए ।

बेहुला पक्षले बेहुलीको हातमा सुनको एक थान मात्रै गहना चढाए । एक थान मात्रै गहना बेहुलालाई चढाएपछि बेहुली पक्षले गहना थोरै भएको गुनासो गरे । त्यही निहुँमा बेहुला उमेश र उनका भिनाजु आनन्दले दाइजोमा सकारेको सुनको सिक्री किन

नदिएको भन्दै बेहुली पक्षसँग निहुँ खोजेर भगडा गर्न थाले । उक्त विवाद चर्कंदै गएर दुवै पक्षबिच हात हालाहालपनि भयो । बेहुलीका मामा विन्दुभूषण साहले भने,‘ बेहुलाका भिनाजु आनन्दले बेहुलीका भाई अमितको घाँटी नै न्याकेर हातपात गरे । बेहुला उमेश स्वयंले बेहुलीलाईपनि दुई तीन थप्पड हाने । त्यसपछि विवादले भन्नु उग्र रुप लियो । अनि हामीले प्रहरीलाई खबर गर्यौं ।

बेहुलीका मामा विन्दुभूषणका अनुसार, जबसम्म ल्याप्टप दिइनौ तबसम्म बेहुला पक्षले विहेको मिति नै तोक्न मानेका थिएनन् । ल्यापटप घरमा पुरयाएपछि मात्रै विहेको मिति फिक्स गरेका थिए । अर्को कुरा दाइजोमा सुनको सिक्री दिने भनेर सकारेकै थिएनौ । तर त्यसैलाई निहुँ बनाएर विहे नै भाँडे ।’

मंगलबार बिहान वडा प्रहरी कार्यालय श्रीपुरमा प्रहरी निरीक्षक थिङको उपस्थितीमा दुवै पक्ष बिच भएको छलफलमा बेहुली रमिताले दाइजोको लोभी केटासँग विहे नगर्ने अडान राखेपछि प्रहरीले आवश्यक प्रकृया अगाडि बढाएको छ । जिल्ला प्रहरी कार्यालय पर्सांका प्रवक्ता प्रहरी नायब उपरक्षिक कुमार विक्रम थापाले भने वडा प्रहरी कार्यालयमा भएको छलफलमा सहमति नभएपछि बेहुलासहित उर्नि पक्षका ६ जनालाई जिल्ला प्रहरी कार्यालयको नियन्त्रणमा राखिएको बताए । उनले भने,‘ पिडित पक्ष जाहेरी लेखाउन गएको छ । जाहेरी लिएर आएपछि दर्ता हुन्छ । अनि त्यसै अनुसार थप प्रकृया अगाडि बढ्छ ।’

जानकारी दिए ।

यसैबीच भक्तपुरमा गत वर्षको आमनिर्वाचनपछि अत्यन्त न्यून संख्यामा नयाँ मतदाता थपिएका छन । भक्तपुरमा गत साउन १ गतेदेखि फागुन १३ गतेसम्म जम्मा २३१ जना मतदाता थपिएका छन । ती मध्ये भक्तपुरमा दर्ता भएका ६७ महिलासहित जम्मा १६२ जना छन भने बाह्य जिल्लामा नाम दर्ता गरी भक्तपुरमा कायम भएका २६ महिलासहित ६९ जना छन । यो अवधीमा ७ जनाले नामावलीमा भएको त्रुटि सच्याएको निर्वाचन कार्यालयले जनाएको छ ।

यसैगरी गत मंसिरमा सम्पन्न आमनिर्वाचनको तुलनामा भक्तपुरमा अहिले मतदाताको संख्या घटेको छ । गत आमनिर्वाचनमा भक्तपुरमा १ लाख ९४ हजार ४३९ जना मतदाता रहेकोमा हाल १ लाख ९३ हजार १३० कायम रहेको निर्वाचन अधिकारीले जानकारी दिए । भक्तपुरमा १ हजार ३०९ मतदाता घटेका छन । स्थानीय तहबाट मृत्यु भएका र बसाई सराईको तथ्यांक संकलन गरी अद्यावधिक गर्दा १ हजार भन्दा बढीको नाम कटौती भएको उनले बताए ।

बहुउपयोगी तुलसी

मनोज घिमिरे

घिउ कुमारी, बेसार, अदुवा, तुलसी, मरीच र अदुवा प्राचीन कालदेखि नै औषधिको रूपमा प्रयोग हुँदै आएको छ । पछिल्ला केही वर्षयता नेपालमा आयुर्वेदिक औषधी विज्ञान प्रतिको आकर्षण बढ्दो छ । यी मध्य तुलसीको प्रयोगको बारे यहाँ चर्चा गरिएको छ ।

प्राचीन परम्परा अनुसार धार्मिक महत्वका रूपमा हेरिने तुलसीको पात श्वासप्रश्वास सम्बन्धी तथा फोक्सोको समस्या समाधानका लागि अत्यधिक लाभदायक मानिन्छ । औद्योगिक विकास क्रमसँगै यसको उपयोगको दायरा अझ बढ्न थालेको हो । लोसन, साबुन, अत्तर तथा स्याम्पुमा यसको व्यापक प्रयोग हुन थालेको छ । व्यापारिक रूपमा केही वर्षदेखि यसको उपयोग बढे पनि आम मानिसलाई यसको लाभको बारे धेरै ज्ञान नहुन पनि सक्छ ।

यो जडीबुटीमा ए, सी र के भिटामिन पाइन्छ साथै क्याल्सियम, आइरन, म्याग्नेसियम र पोट्यासियम लगायतको पदार्थ पाइन्छ । फाइबरको मात्रा समेत धेरै भएको तुलसीमा प्रोटिन पनि प्रशस्त मात्रामा हुन्छ ।

पछिल्लो समयमा गरिएको एक अध्ययन अनुसार धेरै आवाजका कारण हुने एलर्जी तथा थकानमा तुलसीले सबै भन्दा धेरै रिफ्रेस गराउँछ । धेरै जोडदार र सहन कठिन आवाज तथा औद्योगिक रसायनका कारण हुने एलर्जी घटाउन तुलसीले सबै भन्दा धेरै सहयोग गर्छ । रिस उठ्ने र तनावको महसुसबाट बचाउनका लागि त एक कप तुलसी चिया उपयुक्त मानिन्छ ।

तुलसीले मूल रूपमा एन्टीबायटीकको काम पनि गर्छ । एन्टी भाइरल औषधी तथा एन्टी फङ्गल औषधीको रूपमा पनि तुलसी लाभदायक हुन्छ ।

तुलसीले पाचन प्रणालीमा सुधार गरिने विश्वाससमेत गरिएको छ । शरीरको बनावट राम्रो बनाउने तथा तौललाई नियन्त्रणमा राख्ने काम पनि तुलसीले गर्ने विश्वास गरिएको छ । तुलसीले युरिक एसिडलाई नियन्त्रण गर्ने तथा मिर्गौलामा पत्थरी हुन नदिने विश्वास गरिएको छ । तुलसीले मधुमेह नियन्त्रण गर्ने भएका कारण यसको उपयोगिता अझ बढेको हो ।

तुलसीमा एन्टी माइक्रोबाइटीकल तत्व हुने गर्छ । यसले मुखमा आउने घाउलाई नियन्त्रणमा राख्छ । साथै यसले दाँत सफा राख्न पनि सहयोग गर्छ । यसमा रहेको भिटामिन र खनिजका कारण छाला चम्किलो बनाउनुका साथै अनुहारलाई सधैं चमकदार बनाउन सहयोग गर्छ । जिङ्ग र भिटामिन सी भएका कारण तुलसीले इम्युनिटीलाई सक्रिय बनाउँछ । जुन कारण मानिस धेरै रोगबाट बच्न सक्छ । यसमा रहेका पदार्थ र भिटामिनका कारण यो सेवन गर्ने मानिसमा शारिरिक तन्दुरुस्त सधैं भइरहने छ । रगतलाई सफा बनाउन पनि तुलसीको प्रयोग उपयुक्त हुनसक्छ ।

किराको टोकाइको असरलाई पनि तुलसीले ठिक पार्ने विश्वास छ । किराले टोकेर डाबर बसेको स्थानमा तुलसी पातलाई निचोरेर लगाउने चलन छ । मुटुको चालमा समेत तुलसी उपयोगी मानिएको अध्ययनले देखाएको छ । ग्यास्ट्रिक समस्या तथा जोर्नीको समस्यामा पनि यो उपयोगी सावित भइसकेको छ ।

तुलसी पाँच किसिमका हुन्छन् । श्याम तुलसी, विष्णु तुलसी, राम तुलसी, निम्बू तुलसी र भान तुलसी हुन्छन् । तुलसीको वैज्ञानिक नाम ओकीमम टेनी फ्लोरम हो । सन् २०१० मा यसको बारे एउटा अध्ययन भएको थियो । जनावरमा भएको सो अध्ययनले तुलसीले परिवार नियोजनलाई धेरै सहयोग गर्ने निष्कर्ष निकालेको थियो । तथापि मानिसमा यसको परीक्षण भएको छैन ।

तुलसीमा युइगेन हुन्छ । यसले टोक्सीनका कारण हुने खतराबाट कलेजोलाई जोगाउँछ । तर यसै पदार्थका कारण धेरै तुलसी प्रयोग गरेमा कलेजोमा खतरा पनि हुनसक्छ ।

तुलसीले ब्लड सुगरलाई नियन्त्रणमा राख्छ । तर तुलसी धेरै प्रयोग गरेमा सुगर कम भएर नै शरीरमा समस्या आउनसक्छ । तुलसी गर्भवती महिलाका लागि घातक पनि हुनसक्छ । गर्भवतीले त फाटफुट बाहेक यसको सेवन गर्नु हुँदैन । धेरै तुलसी सेवनले वाकवाकी लाग्ने समस्याको विकास पनि हुनसक्छ । तुलसीलाई यस कारण अलिकति मात्र नियमित प्रयोग गर्नु उपयुक्त हुन्छ । तुलसीमा पारो हुन्छ । तसर्थ यो चपाउँदा यसले दाँतको इनामेललाई नष्ट गर्दै चमक हराएर कालो देखिने पनि हुन्छ ।

यस कारण तुलसी स्वास्थ्यको लागि लाभदायक हो । परन्तु यसको उपयोगको मात्रा भने जान्न जरुरी हुन्छ । यसको सेवन चियाको रूपमा हुने गरेको छ भने यदाकदा घ्यु या महमा मिसाएर पनि उपयोग गर्ने चलन छ । जुस बनाएर या पानीमा मिसाएर पनि तुलसीको प्रयोग हुने गरेको छ ।

तुलसीका बारे केही साइड इफेक्ट मानिसमा भन्दा पनि अन्य जनावरमा धेरै प्रयोग भएका हुन् । यस कारण धेरै प्रयोगका कारण आत्तिनु पर्ने कुनै कारण भने छैन । पहिलो प्रयोगमा वाकवाकी लाग्ने भएका कारण यो विस्तारै प्रयोग गर्दा ठिक हुन्छ । एकै पटक धेरै प्रयोग ठिक हुँदैन । यसको प्रयोग गर्ने समयमा आयुर्वेदिक चिकित्सकसँगको परामर्श अनुसार यो धेरै नै लाभदायक हुनसक्छ ।

अन्य प्रयोग खासै नभए पनि औषधिको रूपमा अत्यधिक लाभ दायक जडीबुटीमा अश्वगन्धा पनि रहेको छ । क्यामोमाइल, बालकुमारी, जिन्सेड, पारिजातको फूल, जिबरे घाँस स्वास्थ्य लागि लाभ दायक वस्तु मानिन्छ । आयुर्वेदले उपयुक्त ठहर गरेका यी सबै पदार्थलाई आधुनिक विज्ञानले पनि उपयुक्त पुष्टि गरिसकेको छ । यसको थप अध्ययन अझै जारी छ । औषधी विज्ञानमा आयुर्वेदको उपयोग अझ व्यापक हुँदै जाने क्रममा सम्भवतः सबै भन्दा बढी प्रयोग गरिने मध्ये तुलसी नै बढी हुनसक्छ ।

स्रोत: स्टार हेल्थ, केयर इन्सुरेन्स, भेरी वेल हेल्थ, पोलिसि हेल्थ

थिमि टाइम्स साप्ताहिक

– छिमेकी तथा आफ्ना साथीभाइको निन्दा गर्ने बानी परापूर्व कालबाटै मानिसको मनोरंजनको विषय बन्दै आएको छ ।

– प्रेमचन्द

वर्ष १७ अङ्क २९ नै.सं. ११४४ २०८० फागुन ३० बुधबार
13 Mar. 2024 Wednesday

सम्पादकीय

नयाँ गठबन्धनले देशमा ल्याएको उथलपुथल !

देशमा सरकार फेरिएको छ । पुरानो गठबन्धन तोडिएर नयाँ गठबन्धनको सरकार बनेको छ, यससँगै देशमा रहेको सबै सयन्त्रमा अहिले सरुवाको सन्त्रासले स्थान पाएको छ । केन्द्रको परिवर्तनले प्रदेश अनि राजदूत फिर्ताको लहर चल्छ । त्यस अतिरिक्त प्रदेश प्रमुखको जागिरै जान्छ । संस्थान-समिति, बोर्डहरूमा नयाँ नियुक्तिका बाढी आउँछन् ।

अब कांग्रेस कोटाका प्रदेश प्रमुख हटाइँदैछन्, त्यो ठाउँमा एमालेका मानिस भरिँदैछन् । अनि प्रदेश प्रमुखका निम्ति योग्य मानिस खोजिएको उदाहरण छैन, दलीय नेता/कार्यकर्ता मात्रै 'योग्य' ठानिने दुर्भाग्यपूर्ण दृश्य निरन्तर मञ्चन भएकै छन् ।

त्यस्तै रास्वपाका गृहमन्त्री रवि लामिछानेले सचिव फेर्ने निर्णय मन्त्रिपरिषद्बाट गराइसकेका छन् । अर्थात्, अब लामिछाने 'पथ'मै नवगठित मन्त्रिपरिषद्का सदस्यहरू पनि हिँड्ने निश्चित छ ।

देशको शासकीय स्वरूप विकृत संस्कार नै हो । यहाँ मन्त्री फेरिएलगत्तै सचिव-सहसचिव फेर्नु । मातहतका निकायमा राजनीतिक नियुक्ति दिलाउनु । जसको कारण देश सधैं अस्थिर राजनीति तर्फ उन्मुख हुने गरेको छ ।

नेपाल राजनीतिमा मन्त्रिपरिषद् हेरफेर भइरहनु कुनै अनौठो घटना होइन । पन्ध्र महिने शासनकालमा तेस्रो संसदीय दलका नेता प्रधानमन्त्री पुष्पकमल दाहालले १५ पटक मन्त्रिपरिषद् हेरफेर गरिसकेका छन् । यस अवधिमा ५२ जना व्यक्ति मन्त्रीको कुसीमा पुगेका छन् । जुनसुकै पार्टीका भए पनि मन्त्रीहरूको पहिलो प्राथमिकता नियुक्ति-सरुवा नै हुने गरेको छ ।

तर, मन्त्री फेरिनासाथ रोजाइकै सचिव खोज्ने होडबाजी चल्नुमा असल नियत होइन कि खराब निर्णय तामेल गराउने योजना रहे वा भएको आशंका गरिन्छ । अब भन्नु नयाँ गठबन्धनसँगै विजोग हबिगत राजदूत फिर्ता बोलाउने र नियुक्तिमा देखिनेछ । अब निश्चित छ, कांग्रेस कोटाका राजदूत फिर्ता बोलाइने निर्णय हुनेछ ।

सरकारले अमेरिका, भारत, दक्षिण कोरिया, इजरायल, कतार, दक्षिण पोर्चुगलका लागि नेपाली राजदूतलाई फिर्ता गर्ने क्रममा जानेछन् । त्यो ठाउँमा नियुक्तिको लफडा चल्नेछ । २०७८ मा शेरबहादुर देउवा प्रधानमन्त्री हुँदा एमालेको कोटाका राजदूतलाई फिर्ता बोलाउँदै 'आफ्ना मान्छे' पठाएकै हुन् । अब कांग्रेसका ठाउँमा 'एमालेका मान्छे' पुग्नेछन् ।

राजदूत भनेका विदेशमा नेपालका प्रतिनिधि-अनुहार हुन् । ती देशले राजदूत र दूतावासमार्फत नेपालसँग सम्बन्ध अगाडि बढाएका हुन्छन् । विनाकारण राजदूत फिर्ता बोलाउँदा अन्तर्राष्ट्रिय समुदायमा नेपालको छवि र विश्वास गुम्दै जान्छ ।

यिनले व्यावसायिक प्रकृतिका योग्य, विज्ञ खोज्दै पुराना दलहरूले सृजना गरेको दलीयकरणको क्रमभंग गर्ला ? मन्त्रिपरिषद्मा विज्ञ-योग्य खोज्ने बहसमात्र चलाउँदा फरक माहोल सृजना हुनेछ । सवैधानिक अंग, राजदूत, प्रदेश प्रमुख, सचिव-सहसचिव, सरकारी स्वामित्वका संस्थान/समितिका कार्यकारी पदमा राजनीतिक धब्बा लागेका पात्रहरू भन्दा योग्य-विज्ञ प्रवेश गराउने हो भने मुलुकमा फरक माहोल देखापर्नेछ ।

तर यसले स्थानीय सरकारमा भने कुनै असर नगरेकोवाट आमजनताको लागि सन्तोष गर्ने स्थान रहेको मान्न सकिन्छ । केन्द्र र प्रदेशमा देखिएको सरकार परिवर्तनसँगैको खेल कहीं स्थानीय तहमा देखिएको अवस्थामा देशको स्थिति कस्तो होला ? अस्थिर राजनीतिको कारण देशमा मौलाउदै गएको विकृति विसंगतिले देशमा अहिले आमजनमानसमा राजनीति प्रति बितृष्णा बढ्दै गएको छ । तर नेपालको राजनीतिक दलहरूमा भने जनमानसमा देखिएको यस खाले अवस्थाका बारेमा चिन्तन गर्ने कुनै चासो देखाएको छैन । दलहरु मात्र कसरी सत्ता प्राप्त गर्ने खेलमा मात्र लागिरेहेको छ । यस प्रकारको प्रवृति आगामी दिनमा पनि दलहरूले नसुधारेको खण्डमा यसको परिणीति राज्य र जनताले व्यहोर्नु पर्नेछ ।

अहिले पनि सत्ता टिकाउन राजनीतिक दलहरु आलोपालो सरकारमा जाने र देशको सवैधानिक निकायलगायतका क्षेत्रमा भागबण्डा गर्दै राजनीतिक भर्तीकेन्द्रको अवधारणा स्थापित गर्ने खेलमा लागेको देखिएको छ । यसले आगामी दिनमा राज्य, दल र आमजनताको लागि नै हानी गर्नेछ । यस तर्फ सबै सचेत हुनुपर्छ ।

कसरी नेपालमा राष्ट्रियता, राजनीतिक सिद्धान्त र दर्शन कमजोर बन्दै गयो ?

● विवेक देवकोटा

विदेशी दासत्व नभोगेको नेपाल संघीयता, धर्म निरपेक्षता र गणतन्त्रको फलामे साङ्गुलोमा बेरियो भने हामीलाई विदेशीले हाँगै भन्डामुनि दास बनाउने छन् । संविधानले कुनै अधिकार नदिएका कथित अगुवाले असंवैधानिक र अनैतिक तवरले सरकारलाई आदेश-निर्देश गरिरहेका छन् । न्यायपालिकामा समेत दलीय भागबन्डाको असभ्य र फोहोरी खेल भइरहेको दृष्टान्त छ । अन्तर्राष्ट्रिय गौरसरकारी संस्थाहरू, विदेशी दूतावासहरू तथा पर्दा पछाडि बसेका कतिपय गुप्तचरहरूले प्रत्यक्ष-अप्रत्यक्ष रूपमा नेपालको स्वामित्व ग्रहण गर्ने घातक योजना बनाइरहेका छन् । यो तीतो यथार्थ हो ।

आज घुसखोरी दुष्चरित्रले मुलुक विधिपूत छ । फेरि आजभोलि पश्चिमा छाँटले भुटिएका दिमागहरूले कुतर्क पस्केर देश समाजलाई भन्नु राष्ट्रियता विरोधी सामाजिक विखण्डनको घातक योजना बनाइरहेका छन् ।

पूर्वाग्रह राखेर कुनै व्यवस्था नयाँ भयो भनेर नाम दिँदैमा इतिहासको सत्यता मेटाउनुपर्छ भन्ने पनि त होइन । राष्ट्रिय एकताको स्वरलाई साहित्यका पानाले मात्र समेटेर इतिहास पूर्ण बन्दैन । हुनलाई त इतिहासले वीरतालाई लेख्छ । त्यसैले त आजसम्म हामी... 'सबै जातका फूलबारी हौं', भन्ने महान अभिव्यक्तिसँग हामीले स्वाभिमानको उच्चतममा रम्न पाइरहेका छौं । इतिहासमा राष्ट्रियताको सम्मान गर्नेले कदर पाए । कालु पाण्डे, रामकृष्ण कुँवर, केआइ सिंह, कीर्ति शाह, तुलाराम पाण्डेजस्ता महान योद्धाले यो राष्ट्र निर्माणको सङ्ग्रामको महायज्ञमा दिलो ज्यान दिए, राष्ट्र र राष्ट्रियता सर्वोपरि ठानेर एकीकरणको सपना साकार पार्नका निम्ति कुनै कसुर छाडेनन् । राष्ट्र र राष्ट्रियतालाई सर्वोपरि ठान्दा अङ्ग्रेजको सपनामा भेल बाढी आयो ।

नेपाल राष्ट्रलाई सोच्ने र इतिहासलाई पनि सम्झिने हो भने साँच्चै भगवानले फुर्सदमा सोचेर बनाएको एक संसारमा कुनै ठाउँ छ भने त्यो हो- नेपाल । विश्वको कुनै देशमध्ये एक मात्र सुन्दर देश हो नेपाल । नेपाली स्वाभिमानका स्वर्णाक्षरित नाम छन् । यहाँ बहुजातिका परम्परा, भेष र पर्वका एकताको श्रृङ्गारमा स्वर्गले आफ्नो स्वरूपलाई विर्सन्छ । आखिर दिलो ज्यान दिएर, राष्ट्र र राष्ट्रियता सर्वोपरि ठानेर त जोड्यो यो अमर हृदयस्पर्शी

इतिहासलाई । आज विश्वले इतिहासका यस्ता अमर नामलाई सलोट गर्दछ । यो गौरवसँग हामीले रमाउन पाउनु अवसर होइन र ? यो राष्ट्र निर्माण भनेर आजसम्ममा थुप्रै परिवर्तन भए, घटना घटे, समयसँगै तीता-मीठा अनुभवले भरिएको केवल राष्ट्रियता छ । राष्ट्रले परिवर्तन पाउला तर इतिहासबाट सिकेर इतिहासलाई सम्मान गर्दै भविष्यको स्वप्न बुन्न पनि जान्नुपर्छ । किनकि पुर्खाको जीवनीसँग नेपाली माटोको अटुट नाता छ ।

राष्ट्रघाती भनेको राष्ट्रघाती मात्रै हुन्छ । राष्ट्रियताले त विनाश होइन, क्रान्ति होइन, बुद्धत्वको सिङ्गो सारलाई मनन गर्छ । फैसला राजनीतिको त्यान्द्रो समाउन बाध्य भएकाहरूले गर्ने होइन । यो फैसलाको जिम्मा इतिहासलाई छाडिदिनुपर्छ । नेपालको अहिलेको विकृत राजनीतिक परिवेशमा भइरहेको अतिशयोक्तिपूर्ण बहसले राष्ट्रवाद र राष्ट्रघातको परिभाषा नै बदल्न खोज्दै छ ।

नेपालको हित-अहित जोडिएर आउने विषयमा पक्ष वा विपक्षमा असल नियतका साथ व्यक्त हुने विचारहरूलाई फरक मतका रूपमा सम्मान गर्नु र स्थान दिनु लोकतन्त्रसम्मत व्यवहार हो । तर, जब तुच्छ राजनीतिक स्वार्थलाई राष्ट्रिय स्वार्थभन्दा माथि राखेर अस्वाभाविक भाष्यहरू निर्माण गर्न खोजिन्छन्, तब तथाकथित तर्कहरू बलमिच्याइँपूर्ण र असभ्य हुन थाल्छन् । तर, यहाँ त आफ्नो पक्षमा नभइदिए नबोलिएर, सरकारको बारेमा प्रश्न गरेकै भरमा सोसल मिडियामा लेखेकै भरमा राष्ट्रघातीको परिभाषा दिने गरिन्छ ।

यहाँ दरिद्रता, विषमता र अज्ञानता त हजारौं वर्षअघिदेखि थियो तर राष्ट्रियता यति कमजोर बनेको पटककै थिएन । वास्तवमा दलका नेता, प्रजातन्त्रवादी, साम्यवादी, मधेसवादी वा विदेशवादी भन्नेहरूले राष्ट्रको हितविपरीत बोल्ने, खलल पुर्याउने र खोल ओड्ने काम गर्छन् भने ऊ राष्ट्रघाती नै हो । तसर्थ त्यस्ता व्यक्तिलाई जुनसुकै ठाउँमा बहिष्कार गर्न सक्नुपर्छ ।

भट्ट हेर्दा संसद्, सरकार, भेष र पर्वका एकताको श्रृङ्गारमा स्वर्गले आफ्नो स्वरूपलाई विर्सन्छ । आखिर दिलो ज्यान दिएर, राष्ट्र र राष्ट्रियता सर्वोपरि ठानेर त जोड्यो यो अमर हृदयस्पर्शी

कता जाँदैछ, भन्ने छनक पाइन्छ । यहाँ त भ्रम, निराशा, अन्योल, कुण्ठा, पीडा, औडाहा र अस्थिरता भन्नु बढ्दैछ । किन हामीले कहिले सोचेका छौं ? राष्ट्रवादी देशभक्तहरू बसेर सामूहिक छलफल गरेका छौं ? छैनौं ।

प्राचीन देशहरूमा हजारौं वर्षदेखि मौलिक सभ्यता छ । आज पनि उत्तरी क्षेत्रको भारतीयले दक्षिण भारतीयसँग कुरा गर्दा अंग्रेजी भाषा प्रयोग गर्नुपर्ने बाध्यता छ । अंग्रेजले भारत स्वतन्त्र बनाएपछि अंग्रेजीको प्रभुत्व छँदैछ तर नेपाल कहिले पनि दास थिएन ।

नेपालमा हजारौं वर्षअघिदेखि हाम्रो आफ्नै धर्म, संस्कृति, परम्परा र भाषा सुरक्षित थिए । दक्षिण एसियाको सुरक्षालाई नेपालको राजनीतिक अस्थिरताले भन्नु जोखिममा पारेको छ ।

म्याङ्गलाखर्कको मालियारूआन्डा र अल्जेरियासम्म जातीय विद्वेषको आगो फैलाएर विदेशीले अफ्रिकीहरूको एकतालाई कमजोर बनाए । 'साम्राज्यवादीहरूले हाम्रो राष्ट्रियता कमजोर बनाउन राष्ट्रिय पहिचानको खोजी गर्नुपर्छ भन्ने सिकाए । नेपालका कथित ठूला दललाई विदेशीले मोटो रकम दिएर 'राष्ट्रिय पहिचानको राजनीति' गर्न उक्साइरहे ।

त्यसैले नेपालमा राजनीतिक सिद्धान्त र दर्शन कमजोर बन्दै गएको छ । जात, धर्म, सम्प्रदाय र क्षेत्रीयताको राजनीति गर्नेहरू प्रजातन्त्रका ठूला शत्रु हुन् र राष्ट्रियताका दुस्मन पनि । राष्ट्रियताको पहिचान बदल्ने र राष्ट्रिय भावना कमजोर बनाएर खास विशेष कुनै जात, क्षेत्र वा सम्प्रदाय सुदृढ बन्दैमा राष्ट्र बलियो हुँदैन, तर राष्ट्र बलियो हुँदा सबै स्वतःप्रबल बन्छन् ।

त्यसैले राष्ट्रियता र प्रजातन्त्र बलियो बनाउन राष्ट्रवाद बाधक बन्दैन । जातिवाद, मार्क्सवाद-माओवाद, मधेसवाद, समाजवाद आदि पाखण्ड मात्रै हुन् । राष्ट्रवादको विरोध गर्नुको कुनै तुक छैन । आफूलाई अन्तर्राष्ट्रियवादी भन्न रुचाउने तर राष्ट्रवादी हुन नचाहनेहरूले बुझ्नुपर्छ, जो असल राष्ट्रवादी हुन सक्दैन, त्यस्ता व्यक्ति र समूहको राजनीतिक नारा विषको लड्डु मात्रै हो ।

जसरी साम्राज्यवाद र उपनिवेशवादको साङ्गो चुँडाएर पनि धेरै अफ्रिकी राष्ट्रहरू विदेशी विचार धारामा निर्देशित हुन

रुचाउने नेताहरूका कारण कमजोर छन्, हामी आज त्यस्तै अवस्थामा छौं । बाह्य शक्तिको प्रत्यक्ष र परोक्ष लगानीमा चलेका नेपालका सञ्चारमाध्यमले राष्ट्रघातीलाई किन पुष्पुल्याउँछन् भनेर पर्याप्त बुझ्न सकिन्छ ।

अब जनताले राष्ट्रियता र प्रजातन्त्रका शत्रु चिन्न थालेका छन् । त्यसैले आज युवाहरू नै बाह्य हस्तक्षेपविरुद्ध बोल्न थालेका छन् । यो खुसीको कुरा हो । हाम्रा वीर वीरांगना पुर्खाले अंग्रेज र चीन दुवैसँग युद्ध गरे । धनी हुन् र सुख प्राप्त गर्न उनीहरू लडेका थिएनन् । सुवासचन्द्र बोसले 'आजादहिन्द फौज' बनाएर संघर्ष गरे । उनलाई आज पनि भारतको सबैभन्दा स्पष्ट र राष्ट्रवादी नेता मानिन्छ । सच्चा राष्ट्रियता र राष्ट्रवादीको कुरा गर्ने र राष्ट्रियतामा राजनीति गर्नेहरू कुनै सुसम्पन्न र शिक्षित परिवारमा जन्मनु पर्ने र उनले व्यक्तिगत सुख सुविधा हेर्दैनन् । राष्ट्रवादीहरू राष्ट्र स्वाधीन हुनुपर्छ भन्ने ध्येयले संघर्ष गर्छन् ।

यदि सच्चा राष्ट्रियताको कुरा गर्नेको कुरा कोही कसैले सुन्दैनन् भने एकलै हिँड्नु पर्दछ । हरेक देशमा राष्ट्रवादीहरूले एकलै हिँड्दा पनि लाखौं सहयात्री पाएका उदाहरण छन् । राष्ट्रघातीहरू अन्त्यमा एकलै पर्छन् । लेन्डुप दोर्जे धनी थिए तर पछुतो गर्दै मरे, पोलपोट एउटा भुक्रामा ग्लानि, पीडा र पश्चाताप भोगेर मरे । भिडकुन क्विजलिडलाई गोली ठोकेर मृत्युदण्ड दिँदा जनता रमाए ।

तसर्थ राष्ट्रघातीहरू, जातिवाद, मार्क्सवाद-माओवाद, मधेसवाद, समाजवादका नारा लगेर उत्रेका सञ्चारमाध्यम, गोष्ठी, सेमिनार उद्घाटन वा कुनै पनि सार्वजनिक ठाउँमा बहिष्कार गर्नुपर्छ । हजार रुपैयाँ हिनामिना गर्नेलाई 'भ्रष्टाचारी' भनेर थुनिन्छ, तर राष्ट्रघातीलाई उच्चपदस्थ अधिकृतहरूले समेत लाचारीपूर्वक सलाम ठोक्ने र त्यस्ता देशघातीहरू प्रधानमन्त्रीसमेत बन्न पाउने यो कस्तो प्रणाली हो ? जनता किन यस्ता विषयमा मौन बस्ने ? किन अपराधीलाई सम्मान गर्ने ?हामी राष्ट्रघातको समर्थन गर्दैनौं भने राष्ट्रवादी हुँ भन्न किन लाज मान्ने ? देशभक्त हुँ भन्न किन डराउने ? किन विदेशीहरूका एजेन्डामा समर्पित हुने ? जय देश !!

-इकागजबाट

प्राडा श्रेष्ठको पाांच हजार मूल्यपर्ने पुस्तक विमोचन

भक्तपुर । इतिहास एवं संस्कृतिविद् प्राडा पुरुषोत्तमलोचन श्रेष्ठद्वारा रचित अन्तरङ्गका तरङ्गहरु (इतिहास, संस्कृति र पुरातत्वहरु) नामक ऐतिहासिक पुस्तक सोमवार एक भव्य कार्यक्रमबीच विमोचन भएको छ । नेपाल मजदुर किसान पार्टीका अध्यक्ष नारायणमान विजुकुञ्छे (रोहित)लगायतका विशिष्ट व्यक्तिहरुले पुस्तकको विमोचन गरेका हुन् ।

पुस्तकमा एक सय एक वटा लेखहरुको संकलन रहेको छ । पुस्तक एक हजार एक सय ३६ पृष्ठको मोटो छ । पुस्तकको मूल्य पाँच हजार राखिएको छ । पुस्तकको प्रकाशन भक्तपुर इटाछेंस्थित संचित वचत तथा श्रृण सहकारी संस्था लिमिटेडले गरेको छ ।

लेखक प्राडा श्रेष्ठले पुस्तक आफ्नो जीवनको कमाई भएको बताए । ४० वर्षदेखिको मेहेनतको फलको रुपमा पुस्तक प्रकाशन भएको उनको भनाई थियो । आफूले लेखेका लेखहरुका थप परिमार्जन, पुनलेखनसहित थप तथ्य र तथ्यांकका साथ पुस्तक प्रकाशन गरेको उनले जनाए । पुस्तकमा लेखहरूसँगै सम्बन्धित तस्वीरहरु

पनि रहेका छन् ।

पुस्तक विमोचन समारोहका वक्ता विशिष्ट व्यक्तित्वहरुले पुस्तक इतिहास, संस्कृति अनि पुरातत्वका विषयमा अध्ययन अनुसन्धान गर्न चाहनेहरुका लागि एउटा दस्तावेजको रुपमा रहेको बताए । कार्यक्रमका प्रमुख अतिथि नेपाल मजदुर किसान पार्टीका अध्यक्ष नारायणमान विजुकुञ्छेले पुस्तक भावी पुस्ताका लागि उपयोगी संग्रहणीय रहेको बताए ।

भक्तपुर नगरपालिकाका प्रमुख सुनिल प्रजापति, संस्कृति शिरोमणि हरिराम जोशी, बौद्ध विश्वविद्यालयका पूर्व उपकुलपति प्राडा त्रिरत्न मानन्धर, प्राध्यापक हेमन्तशमसेर राणा, वरिष्ठ साहित्यकार तथा भ्रष्टाचार विरुद्धका अभियन्ता भरतमणि जंगम, अर्थविद् निरञ्जनकुमार टिब्रेवालालगायतले पुस्तक संग्रहणीय रहेको भन्दै लेखकप्रति आभारी प्रकट गरे ।

कार्यक्रममा प्रकाशित पुस्तककाबारेमा त्रिभुवन विश्वविद्यालय नेपाल भाषा केन्द्रिय विभागका प्रमुख राजनलाल (रास) जोशीले

प्रकाशित पुस्तकको समिक्षा गर्दै पुस्तक हेरक हिसावले उत्कृष्ट देखिएको जनाए । साहित्यकार एवं भाषाविद् सूर्य लाकोजूले समिक्षा गर्दै भ्रष्ट हेर्दा नामले पुस्तक रंगिविरंगी कुराको हो कि जस्तो लागे पनि पुस्तकका नामको कोष्ठभित्र इतिहास, संस्कृति र पुरातत्वहरु शब्द थपिँदा पुस्तकको नाम सार्थक रहेको बताए । इतिहास, संस्कृति र पुरातत्वका विषयमा लेखकको अनुसन्धान मात्रै नभई त्यसमाथि लेखको विचार, विश्लेषणसहितको घोत्लाइ रहेकाले पुस्तकको नाम उपयुक्त भएको विश्लेषण गरे । सामान्य भाषा, वाक्य संरचना र भाषाशैलिको मिठासले पुस्तकमा गहिरो कुरा रहे पनि सबैले बुझ्ने किसिमका रहेको पाइएको बताए ।

कार्यक्रममा पुस्तक तयार गर्न साथ दिने लेखकका मित्र विनोदराज शर्माद्वारा लेखकलाई सम्मानका साथै लेखकमार्फत् पुस्तक तयार पार्न सहयोग गर्ने मित्र तथा विद्यार्थीलाई पुस्तक उपहार दिइएको थियो । लेखक प्राडा श्रेष्ठ ख्वप कलेज देकोचा भक्तपुरका इतिहास एवं संस्कृति विषयका प्राध्यापक पनि हुन् ।

कार्यक्रम प्रकाशक संस्था संचित वचत तथा श्रृण सहकारी संस्था लिमिटेडका अध्यक्ष योगेन्द्रबहादुर खर्बुजाको सभापतित्वमा भएको थियो । कार्यक्रममा स्वागत मन्तव्य संस्थाका सल्लाहकार एवं अधिवक्ता गजेन्द्रशंकर तिमिला र धन्यवाद संस्थाका अर्का सल्लाहकार विनोदचरण रायले गरेका थिए ।

लेखक प्राडा श्रेष्ठका यसअघि पनि एक दर्जन वढी पुस्तकहरु प्रकाशित भइसकेका छन् । उनी इतिहास एवं संस्कृतिका विषयमा निरन्तर अध्ययन, अध्यापन र अनुसन्धान गरिरहेका छन् ।

राष्ट्रियसभाको गिर्दो साख

- लक्ष्मण शर्मा

नेपालमा राष्ट्रियसभालाई एक स्थायी सदनका रुपमा संविधानले परिकल्पना गरेको छ । सात वर्ष लामो छलफलपछि निर्माण गरिएको संविधानले संसदीय शासन व्यवस्थाको असल अभ्यासका रुपमा राष्ट्रियसभालाई अंगीकार गरेको हो ।

संविधानको धारा ८६ मा राष्ट्रियसभाको गठन र सदस्यहरुको पदावधि सम्बन्धि व्यवस्था गरिएको छ, जहाँ भनिएको छ, 'राष्ट्रियसभा एक स्थायी सदन हुनेछ । राष्ट्रियसभा' ५९ सदस्य रहनेछन् ।'

यो सभालाई समानुपातिक प्रतिनिधित्व गराउनका लागि संवैधानिक रुपमा नै भनिएको छ, 'प्रत्येक प्रदेशबाट कम्तीमा तीनजना महिला, एक जना दलित र एक जना अपांगता भएका व्यक्ति वा अल्पसङ्ख्यक सहित आठ जना गरी निर्वाचित छपन्न जना, नेपाल सरकारको सिफारिसमा राष्ट्रपतिबाट मनोनीत कम्तीमा एकजना महिलासहित तीनजना गरी ५९ सदस्यीय राष्ट्रियसभाको गठन हुनेछ ।'

संसदका दुई सदनमध्ये प्रतिनिधिसभा कार्यपालिका सञ्चालनको अभ्यास गर्ने थलो र राष्ट्रियसभा संसदविहीन हुन नदिने तथा कानुनी रुपमा रचनात्मक भूमिका निर्वाहको थलोका रुपमा रहने व्यवस्था छ ।

राष्ट्रियसभाले आफ्नो पहिलो ६ वर्षे कार्यकाल पूरा गर्दै गर्दा यहाँबाट २० जना सांसद विदा भए । त्यसमध्ये राष्ट्रियसभा अध्यक्ष गणेशप्रसाद तिमिल्सिनाले पनि अवकाश पाए ।

राष्ट्रियसभालाई लिएर पछिल्लो समय विभिन्न टिकाटिप्पणी भइरहेको समयमा अध्यक्षको निर्वाचनलाई लिएर दलहरुबीच रस्साकस्सी चल्यो । गठबन्धनको राजनीतिक अभ्यास गरिरहेको नेपालका दलहरुले संसदको माथिल्लो सदनलाई पनि यही ढंगले सञ्चालन गरिरहेका छन् । दलीय राजनीति भन्दा फरक अभ्यासका रुपमा राष्ट्रियसभालाई सञ्चालनको अवधारणा बनाइए पनि त्यसो हुन नसकेको संविधानविदहरु बताउँछन् ।

संविधानविद भीर्माजुन आचार्य दलहरुले राष्ट्रियसभाको औचित्य समाप्त पार्ने गरी लागि परेको आरोप लगाउँछन् । उनी भन्छन्, 'नेपालको संसद प्रतिनिधिसभा र राष्ट्रियसभा गरी दुई सदनात्मक छ । यसको मुख्य ध्येय प्रतिनिधिसभामा आउने सांसद लोकप्रिय मतका साथ आउने हुँदा ऊ कानुन निर्माण प्रकृया तथा संसदीय गतिविधिमा आफ्ना मतदाताबाट प्रभावित हुन सक्छ र गलत कार्य गर्न पनि सक्छ, त्यसलाई अभिभावकत्व प्रदान गर्ने गरी राष्ट्रियसभाको कल्पना गरिएको हो ।'

आचार्य थप्छन्, 'राष्ट्रियसभालाई

प्रतिनिधिसभा भन्दा फरक र परिपक्व बनाउनका लागि यहाँ निर्वाचन लड्न नचाहने तर, संसदमा रोल मोड्नको भूमिका निर्वाह गर्न सक्ने तथा विज्ञहरुलाई ल्याउने परिकल्पना हो ।'

तर, नेपालमा राजनीतिक दलहरुले यसको गलत प्रयोग गरेको आचार्यको भनाइ छ । राष्ट्रियसभालाई औचित्यहीन बनाउने क्रममा दलहरुले नेता कार्यकर्ता थन्क्याउने थलो बनाएको आचार्यको मत छ । दलहरुले संविधानले परिकल्पना गरे अनुरूप राष्ट्रियसभाको अभ्यास गर्न नसक्दा पवित्र संस्थालाई डम्पिङ साइटका रुपमा प्रयोग गरेको र यसले राष्ट्रियसभाको गरिमा घटाएको उनी बताउँछन् ।

नेपालको सन्दर्भमा राष्ट्रियसभालाई माथिल्लो सदनका रुपमा मात्र नभई, राष्ट्रियताको प्रतिकको रुपमा हेरिने गरिन्छ । किनभने, यसले प्रादेशिक सन्तुलन कायम राखेको विज्ञहरुको तर्क छ ।

गाउँपालिका र नगरपालिकाको प्रमुख र उपप्रमुख, प्रदेशसभाका सांसदले मतदान गर्ने कुराले स्थानीयदेखि प्रादेशिक प्रतिनिधित्व कायम राख्ने र राष्ट्रपतिबाट मनोनित हुने कुराले संघको प्रतिनिधित्व गर्ने हुँदा यसले राष्ट्रियताको प्रतिकका रुपमा काम गरेको वरिष्ठ अधिवक्ता सीताराम केसी बताउँछन् ।

केसी भन्छन्, 'राष्ट्रियसभा राष्ट्रियताको प्रतीक, प्रादेशिक सन्तुलन, संघीयताको प्रतीक, समावेशी सभाले परिचित छ । यति राम्रो प्रणालीलाई प्रतिनिधिसभा जस्तो त्रिकाले हेर्न पनि हुँदैन र प्रयोग पनि गर्न हुँदैन ।'

राष्ट्रियसभाको गरिमा खराब पात्रका कारण खस्किएको केसीको तर्क छ ।

दलहरुको स्वार्थले गिरेको साख राष्ट्रियसभाले सरकार बनाउँदैन । सरकार बनाउने र ढाल्ने काममा भूमिका नखेल्ने यसले संसदको अन्य कामप्रति नै ध्यान दिन्छ । यो सभा चरम राजनीतिबाट नभई विज्ञता, विशेषज्ञता, समावेशिता प्रादेशिक सन्तुलनबाट आउनुपर्ने संसदीय मान्यता छ ।

नेपालको राष्ट्रियसभामा अवधारणा अनुरूप काम नहुँदा नेता व्यवस्थापनको थलो भएको र यसको अध्यक्षप्रति सबै दलको चासो रहँदै आएको छ ।

संवैधानिक परिषदलाई सन्तुलित बनाउन संविधानले राष्ट्रियसभा अध्यक्षलाई पनि परिषद सदस्यको रुपमा रहने व्यवस्था गरेको छ । राजनैतिक अस्थिरतामा खेल्ने नेपालका दलहरुले संवैधानिक निकायमा आफ्नो हालिमुहाली कायम राख्नका लागि राष्ट्रियसभा अध्यक्षलाई आफ्नो पोल्यामा पार्न सक्ने संविधानविद आचार्य बताउँछन् ।

उनी भन्छन्, 'संविधानले संवैधानिक

परिषदलाई सन्तुलनमा राख्नका लागि र संवैधानिक निकायमा योग्य तथा निष्पक्ष पात्रको छनोटको लागि विज्ञहरुको समूह मार्फत निर्माण हुने राष्ट्रियसभा अध्यक्षलाई सदस्यको रुपमा रहने व्यवस्था गरेको हो । नेपालका राजनीतिक दलले वेइमानी गर्दा संवैधानिक परिषदको लोभमा राष्ट्रियसभा अध्यक्षलाई दलीयकरण गरे ।'

संविधानको गलत अभ्यास गरिरहेको राजनीतिक दलहरुका कारण यो व्यवस्थामाथि नै प्रश्न उठ्न थालेको उनको टिप्पणी छ ।

आचार्यको टिप्पणीमा वरिष्ठ अधिवक्ता केसी पनि सहमत छन् । उनी भन्छन्, 'संविधानले उत्कृष्ट विधायकी संस्थाका रुपमा राष्ट्रियसभाको कल्पना गरेको हो । यसको प्रतिनिधित्व पनि समावेशी र लोकतान्त्रिक छ । यहाँबाट देशको शासकीय व्यवस्थालाई लोकतान्त्रिक अभ्यासमा सफल बनाउने बाटोमा लाग्नुपर्नेमा दलहरु राजनीतिक भागबन्डामा केन्द्रित भइदिए ।'

एउटा स्वच्छ, संस्थामाथि दलहरुले गरेको गलत अभ्यास लोकतन्त्रका लागि खतरा हुन सक्ने केसी बताउँछन् । राष्ट्रियसभालाई नातागोता, भाइ भतिजा, निर्वाचनमा पराजय भएकाहरुको व्यवस्थापन गर्ने थलोको रुपमा विकास गरिनु लोकतन्त्रको उपाहास भएको संविधानविद आचार्य बताउँछन् ।

निर्वतमान सांसदकै असन्तुष्टि राष्ट्रियसभा सांसदको रुपमा आफ्नो ६ वर्षे कार्यकाल पूरा गरेका कांग्रेस नेता जीतेन्द्रनारायण देव राष्ट्रियसभालाई दलहरुले आफु अनुकुल प्रयोग गरेको स्वीकार गर्छन् । उनी भन्छन्, 'कानुन निर्माणको मुल थलोमा निष्पक्ष रुपमा कानुनमाथि बहस चल्नुपर्ने हो, राष्ट्रियसभामा त्यसो हुनै सकेन । यसलाई संविधान अनुरूप सञ्चालन गर्ने कुरामा राजनीतिक नेतृत्व सकारात्मक सकेन ।'

संवैधानिक परिषदमा राष्ट्रियसभाको प्रतिनिधित्व नराम्रो नभएता पनि त्यसको अनुकुल प्रयोगका लागि दलीयकरण गरिएको उनको भनाइ छ ।

राष्ट्रियसभाकी निर्वतमान सांसद अनिता देवकोटा यसको गठनमा सन्तुष्ट देखिए पनि कामलाई भने सन्तोषजनक मान्न सक्ने अवस्था नरहेको बताउँछिन् । उनी दलहरुले राष्ट्रियसभालाई कार्यकारिणीको रुपमा अभ्यासमा ल्याएको तर्क गर्छिन् ।

उनी भन्छिन्, 'संविधानले राष्ट्रियसभालाई विधायकी काम गर्ने थलोका रुपमा व्यवस्था गरेको छ । तर, दलहरुको गलत बुझाइका कारण यसलाई प्रतिनिधिसभको छायाँका रुपमा हेरियो ।'

राजनीतिक दल राष्ट्रियसभालाई मानसिकरुपमा कमजोर बनाउने कार्यमा लाग्दा यसप्रति आम नागरिकको गुनासो बढेको उनको बुझाइ छ । खबरहबबाट

दुई श्रस्ताका कृति सहित साहित्यिक भित्तेपात्रो सार्वजनिक

-जयराम विडारी

काठमाडौँ, काव्य घर । काव्य घर नेपाल मिडिया प्रा.लि.को पेट्रोल काव्य घर नेपाल साहित्य विभागद्वारा आयोजना गरिएको एक भव्य कार्यक्रमका बीच साहित्यकार अधिकारी विमलाको ‘ बाल बगैंचा’ कवितासङ्ग्रह तथा अर्का साहित्यकार बसन्तकुमार बस्नेतको‘बसन्तका कविताहरु’ कवितासङ्ग्रह सार्वजनिक गरिएको छ ।

बागबजार स्थित होटल हार्दिकमा आयोजित उक्त कार्यक्रममा काव्यघर नेपाल मिडियाका अध्यक्ष राजकुमार खड्गाको सभापतित्व तथा भ्रष्टाचार विरोधी अभियानका अभियन्ता तथा कालो सूर्य उपन्यासका लेखक वरिष्ठ साहित्यकार भरत जङ्गमको प्रमुख आतिथ्य तथा विशिष्ट अतिथि प्रा.डा.गोविन्द गुरागाई,प्रा.डा.रमेश शुभेच्छु,हिमलाल अधिकारी,बाल साहित्य लेखनका क्षेत्रमा चर्चित साहित्यकारहरु गङ्गा कर्माचार्य पौडेल,तथा ललिता ‘दोषी’,वरिष्ठ पत्रकार तथा साहित्यकार पुरुषोत्तम दाहाल, अनेसास नेपाल च्याप्टरकी वरिष्ठ उपाध्यक्ष मन्जिला अनिल,देवी अधिकारी,दिपेन्द्रनाथ शर्मा,अम्बिका नरेन्द्र रेग्मी , घमप्रसाद अधिकारी लगायत सयौंका संख्यामा उपस्थित साहित्यानुरागीको समुपस्थितिमा उक्त दुई कृतिहरू तथा साहित्यिक भित्ते पात्रो २०८१ सार्वजनिक गरिएका छन् । राष्ट्रिय गानबाट शुरु गरिएको उक्त कार्यक्रममा अधिकारी विमलाका नाति नातिनी युभान र आभ्यानाको प्रस्तुति रहेको थियो ।

प्रमुख अतिथिको मन्तव्यका क्रममा भरत जङ्गमले आफूले कालो सूर्य प्रकाशनका समयमा खानु परेको गोताको स्मरण गर्दै सिंजनात्मक कर्म शारीरिक मानसिक सबलताको रुपमा प्रस्तुत हुने बताउँदै शारीरिक अशक्तताका बावजुद वसन्तकुमार बस्नेतद्वारा शृजित गरिएका कृति ‘वसन्तका कविताहरु’ चोटिलो रहेको बताउँदै अधिकारी विमलाको कृति समेत उच्चकोटीको रहेकोले लेखनलाई निरन्तरता दिई साहित्य सेवाका लागि आग्रह गरेका छन् ।

कार्यक्रममा गङ्गा कर्माचार्य पौडेल‘बाल बगैंचा’कृतिमाथि तथा डां.रमेश शुभेच्छुले ‘वशन्तका कविताहरू’ कृतिमाथि समीक्षात्मक टिप्पणी गरेका थिए भने अरुणबहादुर खत्री ‘ नदी’ द्वारा स्रष्टा अधिकारी विमलाका गजलहरूमाथि समीक्षा गरिएको थियो । साहित्यकार शर्मा ललिता द्वारा साहित्यिक भित्तेपात्रो -२०८१ को समीक्षा गरिएको थियो । सो अवसरमा वरिष्ठ पत्रकार तथा साहित्यकार पुरुषोत्तम दाहाल,देवी अधिकारी तथा प्रा.डा.गोविन्द गुरागाईले कृति सफलताको शुभकामना व्यक्त गरेका थिए । लेखकीय मन्तव्यका क्रममा अधिकारी विमलाले आफ्नो सिंजनात्मक कर्मको लामै फेहरिस्त भएता पनि पुस्तकाकारका रुपमा भखैँ मात्र आएकोले प्राप्त हुने समुचित पाठक प्रतिक्रियाका आधारमा आगामी लेखन कर्ममा परिष्कृत गर्दै लैजाने विचार व्यक्त गरेकी छन् ।

सो अवसरमा कार्यक्रमका सभापति राजकुमार खड्काले स्रष्टाहरु साहित्य सृजनामा सम्वेदनशील हुनुपर्ने बताउँदै काव्य घर नेपाल साहित्यकारहरुका लागि साभा चौतारी रहेकोले समग्रमा स्रष्टाहरूको कृतिको उचित संरक्षण,जगेर्ना, र समान वितरणको व्यवस्थापन का लागि गरिएको विश्वासलाई अक्षुण्य राख्न भूमिका खेल्ने विचार व्यक्त गरेका छन् ।

बाल साहित्यकार ललिता दोषीद्वारा स्वागत मन्तव्य राखिएकोउक्त कार्यक्रममा जयराम विडारीद्वारा धन्यवाद ज्ञापन गरिएको थियो भने कार्यक्रममा चर्चित साहित्यकारहरु लीलाध्वज थापा साहित्य प्रतिष्ठानका अध्यक्ष विजयध्वज थापा,नेपाल प्रज्ञा प्रतिष्ठानका प्राज्ञ चेतनाथ धमला,टपटेन खबरका सम्पादक नन्दलाल खरेल,थिमी टाइम्सका दीपक श्रेष्ठ बिजनेस पाटी डटकमका रिसव गौतमका साथै चर्चित साहित्यकारहरु दिव्य गिरी, माधव घिमिरे ‘अटल’ सुभाषचन्द्र पौडेल‘भीमफेदीया’दीपक भेटुवाल राज रजक, रश्मी रिजाल, रूवि सत्याल, इन्दिरा ढकाल, सुमन पुडासैनी ‘मित्र’ हिमलाल अधिकारी, समिर गौतम, दिपेन्द्रनाथ शर्मा,अम्बिका रेग्मी , नरेन्द्र रेग्मी , प्रतिमा बोहोरा,घमप्रसाद अधिकारी,प्रल्हद बस्नेत, रघुनाथ बस्नेत, विश्व बस्नेत, संगीता बस्नेत, सावित्री बस्नेतलगायत सयौंको संख्यामा उपस्थिति रहेको थियो। उक्त अवसरमा अतिथि मन्जिला अनिलले विमोचित कृति बाल बगैँचा बाट ‘शान्ता गुरुमा’ नामक रचना बाचन गरेकी थिइन् भने अर्की साहित्यकार इन्दु पन्तले उक्त अवसरमा साहित्यिक भित्तेपात्रोबाट आफ्नो रचना बाचन गरिएको थियो । नेपाल बोर्डर टेलिभिजनको अध्यक्ष,पेट्रोल काव्य घर नेपाल साहित्य विभाग प्रमुख तथा काव्य घर नेपाल मिडिया प्रा.लिकी महासचिव रेणुका भट्टराईद्वारा सञ्चालन गरिएको उक्त कार्यक्रम सभ्य र भव्य रुपमा सम्पन्न गरिएको थियो ।

नेवार समुदायले मनाउने “सिलाचहे”

- राम डंगोल

नेवार समुदायले शिवरात्रीलाई ‘सिलाचहे’ चाडको रूपमा मनाउँदै आएका छन् । ‘सिला’ नेपाल संवत् अनुसारको एक महिना हो । ‘चहे’ भनेको चतुर्दशी । चन्द्रमासको चौधौँ रात सिलाचहे पर्छ ।

इतिहासविद्का अनुसार सिलाको वास्तविक अर्थ ‘दाउरा अथवा काठको महिना हुन आउँछ’ । त्यसैले सिलाचहेको दिन दाउरा, काठ जम्मा गरेर बेलुकी आगो बालेर त्यसैमा मकै भटमास आदि भुटेर चाड मनाउने परम्परा रहेको छ । यो चलन शैव धर्मसँग कुनै किसिमले सम्बन्धित नरहेको इतिहासविद् हरुको तर्क छ । पछि विस्तारै शिवरात्रीमा धुनी जगाउने र सिलाचहे एकआपसमा मिलेको देखिन्छ ।

नेवार समुदायमा मध्यकालदेखि मात्रै शिवरात्रि प्रचलित हुँदै गएको इतिहासकारहरु बताउँछन् । त्यसअघि नै काठ र दाउरा बालेर जाडो भगाउने गरिएको उनीहरु बताउँछन् । यस दिनबाट जाडो कम हुने र गर्मी बढ्ने जनविश्वाससमेत रहेको छ ।

सातौँ शताब्दीतिर पशुपति भक्त राजा अंशुवर्माको समयमा नेपाल भाषाको शब्द ‘सिला’को संस्कृतीकरण भयो र शिवरात्रिको नाममा नेपालमा मात्रै होइन भारतमा पनि प्रचलित भयो । सातौँ शताब्दीभन्दा पहिले शिवरात्रिको उल्लेख कतै नपाइएको इतिहासविद्हरुको दावी छ । शास्त्रीय

दृष्टिकोणले भने शिवलिङ्ग पृथ्वीमा पहिलो पटक प्रकट भएको दिनलाई महाशिवरात्रिको रूपमा लिने गरिएको कथन रहेको छ ।

नेवारहरु यसरी मनाउँछन् सिलाचहे

सिलाचहे चाड मनाउन टोल टोलमा विहानैदेखि चहलपहल शुरू हुन्छ । बालबच्चा, युवायुवतीहरु डोरी बाँधेर सडकमा बाटो छेकेर राती महादेवलाई प्रसाद चढाउन चन्दा उठाइन्छ । प्रचलित भाषामा ‘जगात’ उठाइने गरिन्छ । यसरी जगातबाट जम्मा भएको पैसाले बेलुका मकै, भटमास, हलुवा, पुरी आदि बनाएर शिवजीलाई चढाइन्छ र प्रसादको रूपमा सबै टोलवासीहरुलाई पनि बाँड्ने गरिन्छ ।

महाशिवरात्रीको रात महादेवलाई निकै जाडो हुन्छ भन्ने कथन छ । त्यसैले महादेवलाई जाडो हुनबाट बचाउन टोलभरीका युवाहरु जम्मा हुन्छन् । राति बाल्न काठ, दाउरा खोज्न विहानदेखि तयारीमा जुटिन्छ ।

यो दिन काठ चोरी गर्‍यो भने पाप लादैन भन्ने विश्वास भएकाले जहाँ काठ देखियो त्यो ल्याएर राति बाल्न ठिक्क पार्ने समेत गरिन्थ्यो । जब विस्तारै सन्ध्या हुन्थ्यो तब नेवार बाहुल्य बस्तीमा गीत गुञ्जिन सुरु हुन्थ्यो ।

महाद्यः त चिकुल, गनेद्यः त इकुल
हलिमली सिया छाए, मिप्चा च्याका क्वाक्क याए
(महादेवलाई जाडो भयो, गणेशलाई

रिंगटा लायो, मकैभटमास भुटेर चढाउँछु, आगो बालेर तातो बनाउँछु ।)

तिहारमा देउसी मैलो खेले भै युवाहरु सबैको काठ, पैसा, मकै, भटभास माग्थे । नदिए महादेव रिसाउँछन् सम्म भन्थे

मि पनेत सिं निका हिं, बिगु खः सा याक्न ती, मखु खः सा लिहां वने, महाद्यः तँ वसा जिमिसँ मस्यु न्हा न्हा

(आगो ताप्न दुई टुक्रा दाउरा देउ, दिने भए छिटो देउ, नदिने भए फिर्ता जान्छौं, महादेव रिसाए भने हामीलाई थाहा छैन है) भन्दै गीत गुञ्जिदै घरघरमा गएर माग्न जान्छन् ।

महाशिवरात्रिको दिन पानी पर्ने विश्वास छ । त्यसैले रातभर महादेवको आह्वानमा आगो बाल्ने, त्यही मकै भटमास भुट्ने, हलुवा बनाउने, टोल भरीका मानिसहरु भेला भएर धुनी जगाउने गरिन्छ । रातको समयमा धेरै स्थानमा एकै समयमा आगो बाल्ने भएकोले जाडोको महसुस नै हुन्थ्यो । महाशिवरात्रीको रात यस्ता दृश्य काठमाडौँमा सामान्य हुन्थ्यो ।

अहिले पनि यी गीतहरु नेवार बाहुल्य बस्तीहरुमा गुञ्जिन्छन् । शिवालय, मछिन्द्रनाथ, भीमसेन, गणेशका मन्दिरहरुमा धुनी जगाउने गरिन्छ । बालबालिका र युवाहरु “महाद्यः यात चिकुल” भन्दै गीत गाउँदै गरेको देख्न सकिन्छ ।

आजकाल यो चाड मनाउन अलि फरक भएको छ । पहिला पहिला चाड मनाउन काठ दाउराहरु चोरेर अथवा मागेर बाल्नुपर्छ भन्ने थियो । सायद उ बेला काठ दाउरा भनेको जसको पनि घर घरमा हुने र जसले पनि बाल्नलाई दिने भएर सजिलै उपलब्ध हुन्थ्यो ।

तर अहिलेको अवस्थामा काठ दाउरा प्रयोगमा कमी भएको कारण घरघरमा उपलब्ध हुन गाह्रो छ । जसको कारण चाड मनाउन चन्दा उठाएर काठ दाउरा किनेर राती शिवजी तथा गणेश भगवानको अर्गाडि आगो बाल्ने गरिन्छ र आगोको वरिपरि बसेर रातभर आगो ताप्ने र जाग्राम बसेर सिलाचहे चाड मनाइन्छ ।

काठमाडौँको खेलकुद कार्यसूचीमा पाकिस्तानी दूतावासको क्रिकेट

भक्तपुर । नेपाल-पाकिस्तान मैत्रीपूर्ण टी-२० क्रिकेट प्रतियोगिता सम्पन्न भएको छ । साताव्यापी उक्त प्रतियोगिता आइतवार सम्पन्न भएको हो ।

नेपालस्थित पाकिस्तानी राजदूतावासले आयोजना गरेको उक्त प्रतियोगितामा विजेता क्रिकेट एक्सिलेन्स सेन्टर काठमाडौँले ली क्रिकेट क्लबलाई पराजित गर्दै विजयी बनेको आयोजकले बताएको छ । विजेता र उपविजेता दुवै टोली र खेलाडीले आइतवार आयोजित समापन समारोहमा पदक तथा प्रमाणपत्र प्राप्त गरेका छन् ।

उक्त अवसरमा राष्ट्रिय खेलकुद परिषद्का उपाध्यक्ष शिव कोइराला ‘ज्वाला’ले मैत्रीपूर्ण क्रिकेट प्रतियोगिता आयोजना गरेर पाकिस्तानी राजदूतावासले खेलका माध्यमबाट दुई देशबीचको सम्बन्ध सुदृढ बनाएकामा कृतज्ञता ज्ञापन गरेका छन् । उनले काठमाडौँको खेलकुद कार्यसूचीमा पाकिस्तानी दूतावासले आयोजना गर्ने यो प्रतियोगिता समावेश भएको जानकारी गराए ।

विगत १४ वर्षदेखि पाकिस्तानी दूतावासले हरेक वर्ष टी-२० क्रिकेट प्रतियोगिता आयोजना गर्दै आएको छ ।

नेपालका लागि पाकिस्तानका राजदूत अबरर एच हास्मीले नेपालका उदीयमान क्रिकेट क्लब र तिनका प्रतिभाशाली खेलाडीलाई प्रतियोगिताले प्रतिभा प्रस्फुटनको अवसर प्रदान गरेको विश्वास व्यक्त गर्दै भविष्यमा पनि यसलाई निरन्तरता दिने प्रतिवद्धता प्रकट गरेका छन् ।

समापन समारोहमा दक्षिण एसियाली क्षेत्रीय सहयोग सङ्गठन (सार्क)का महासचिव गोलम सरवार, नेपालका लागि इजिप्टका राजदूत नोहा हम्दी अहमद एल्गाब्बी, नेपालका लागि बङ्गलादेशका राजदूत सलाहुद्दिन चौधरी, यहाँस्थित विभिन्न कूटनीतिक नियोगका पदाधिकारी, क्रिकेट सङ्घ नेपालका महाप्रबन्धक उत्तम ढुङ्गाना, हिमालय बैङ्कका अध्यक्ष प्रचण्डबहादुर श्रेष्ठ, प्रमुख कार्यकारी अधिकृत अशोकशम्शेर जङ्गबहादुर राणा लगायत नागरिक समाजका अगुवा तथा क्रिकेटप्रेमीहरुको उपस्थिति रहेको थियो ।

एशियन च्याम्पियन्स लिगबाट बाहिरियो अल नासर

काठमाडौँ- अल नासर एशियन च्याम्पियन्स लिगबाट बाहिरिएको छ । गएराती सम्पन्न क्वाटरफाइनलमा युएईको क्लब अल ऐनसँग पेनाल्टी सुटआउटमा पराजित हुदै अल नासर एएफसी च्याम्पियन्स लिगबाट बाहिरिएको हो ।

दोस्रो लिगमा अल नासरले ३-२ को नतिजा निकालेसँगै पहिलो लिगमा १-० गोलले हारेको आधारमा खेल ३-३ गोलको बराबरी भएपछि ३० मिनेट अतिरिक्त समय खेलाइएको थियो । अतिरिक्त समयमा दुवै टिमले १-१ गोल गरेपछि खेल ४-३ गोलले सकियो र समग्रमा खेल ४-४ ले बराबरी भयो ।

त्यसपछि खेलको निर्णय पेनाल्टी सुटआउटबाट गरिएको थियो । पेनाल्टी सुटआउटमा अल नासरका क्रिस्टियानो रोनाल्डो बाहेक अन्य तीन खेलाडीले गोल गर्न सकेनन् र अल नासरले खेल ३-१ ले हार्न पुग्यो ।

यो हारसँगै अल नासर एशियन च्याम्पियन्स लिगमा क्वाटरफाइनलबाट नै बाहिरिएको छ भने अल ऐन सेमिफाइनलमा पुगेको छ ।

नेपाल त्रिकोणात्मक टि-२० सिरिजको फाइनलमा

काठमाडौँ - नेपालले पिएनजीमाथि ८६ रनको जित निकालेको छ। हडकण्डको मोड कोक मैदानमा नेपालले दिएको १९९ रनको लक्ष्य भेट्न नसक्दा पिएनजी १६ ओभरमा सबै विकेट गुमाउँदै ८६ रनले पराजित भएको हो। यो जितसँगै नेपाल त्रिकोणात्मक टि-२० सिरिजको फाइनल प्रवेश गरेको छ । सिरिजमा नेपाल आयोजक हडकण्ड र पीएनजी सहभागी छन्। आइतवार भएको पहिलो खेल वर्षाले प्रभावित भएपछि नेपाल र हडकण्डले अंक बाँडेका थिए। जितसँगै तीन अंक बनाउँदै नेपाल फाइनल प्रवेश गरेको हो ।

टस हारेर ब्याटिङको निम्तो पाएको नेपालले ६ विकेटको क्षतिमा १९८ रन बनाएको थियो। १९९ रनको लक्ष्य पछ्याएको पिएनजीलाई नेपालले १६ ओभर १ बलमा १३३ रनमै समेटेको हो।

नेपालको जितका लागि कुशल भुर्तेलले मात्र १२ रन दिएर चार ओभरमा ४ विकेट लिए। प्रतिश जिसीले २ विकेट लिए। गुल्शन भ्रा र आकाश चन्दले एकएक विकेट लिए। पपुवा न्युगिनीका हिरी हिरीले १९ बल खेल्दै सर्वाधिक २८ रन बनाए । सेसे बाउले २१ रन बनाउँदा टोनी उरा १३ रनमा आउट भए । अन्य ब्याट्सम्यान नेपाली बलरसामु टिक्न सकेनन् ।

पहिलो ब्याटिङ गरेको नेपालका लागि ओपनर कुशल भुर्तेल र सन्दीप जोराले अर्धशतक बनाए । भुर्तेलले ३३ बल खेल्दै चार चौका र तीन छक्काको मद्दतमा अर्धशतक बनाए। भुर्तेल ३९ बल खेल्दै ५९ रनमा आउट भए। जोराले २१ बल खेल्दै तीन चौका र तीन छक्काको मद्दतमा अर्धशतक बनाए। २६ बल खेलेका जोरा चार छक्का र तीन चौका प्रहार गर्दै ५६ रन बनाएर आउट भए।

नेपालका लागि अर्को ओपनर विनोद भण्डारीले २२ बल खेल्दै २७ रन जोडो। लोकेस वमले ६ बलमा १४ रन बनाए। विवेक यादव चार बलमा १९ रन हाँदै नटआउट रहे भने गुल्शन भाले नटआउट १२ बलमा १५ रन बनाए। चार बल खेलका कप्तान रोहित पौडेल एक रनमा आउट हुँदा आरिफ सेख ७ बल खेल्दै चार रन बनाएर आउट भए।

काठमाडौँ । अब डट एनपी दर्ता गर्नका लागि शुल्क तिर्नुपर्ने भएको छ । सञ्चार तथा सूचना प्रविधि मन्त्रालयले हालै सार्वजनिक गरेको सूचना प्रविधि तथा साइबर सुरक्षा सम्बन्धी विधेयकको मस्यौदामा डट एनपी (ल.उ) डोमेन सम्बन्धमा यस्तो व्यवस्था प्रस्ताव गरिएको हो ।

विधेयकको दफा ६६ अनुसार डोमेन नेम, सेवाको नियमन तथा व्यवस्थापन नेपाल सरकारको सूचना प्रविधि विभागले गर्ने भएको

छ । नेपालमा सुरुवातदेखि नै डट एनपीको व्यवस्थापन निजी क्षेत्रको कम्पनी मर्कन्टाइल कम्प्युनिकेसन्सले गर्दै आएकोमा सरकारले नयाँ ऐनमार्फत यस सम्बन्धी काम अब आफू मातहत ल्याउन लागेको हो ।

विधेयकको दफा ६७ मा डोमेन नेम दर्ता गर्नुपर्ने व्यवस्था उल्लेख छ । सो दफाको उपदफा (१) मा कुनै पनि व्यक्ति वा संस्थाले डट एनपी डोमेनमा नेम दर्ता गराउँदा विभाग (सूचना प्रविधि विभाग) ले तोकेको संस्थामा तोकिए बमोजिमको दस्तुर बुझाई दर्ता गर्नुपर्ने भनिएको छ ।

सोही दफामा दर्ता भएको डोमेन नेम अरू कसैले प्रयोग गर्न नपाउने जनाइएको छ । त्यस्तै दर्ता भएका डोमेन नेमसँग भुक्तिकने किसिमले मिल्दोजुल्दो हुनेगरी डोमेन नेम दर्ता गर्न वा गराउन नहुने व्यवस्था उपदफा ३ मा उल्लेख छ । यस विपरीत सुरक्षित नामहरूसँग बाफ्तिने किसिमले मिल्दोजुल्दो वा महत्त्वलाई

अवमूल्यन गर्ने डोमेन नेम दर्ता गरेमा पाँच लाखसम्म जरिवाना तोकिएको छ ।

सरकारी निकायले आफ्नो कार्यालयको डोमेन नेम 'गभर्मेन्ट डट एनपी' अन्तर्गत दर्ता गर्नुपर्नेछ । त्यस्तै दर्ता भएको डोमेन नेम प्रत्येक दुई वर्षमा तोकिए बमोजिमको दस्तुर बुझाई नवीकरण गर्नुपर्ने व्यवस्था ल्याइएको छ ।

त्यसैगरी यसअघि सञ्चालनमा रहेका डोमेन नेमहरु यो ऐन प्रारम्भ भएको मितिले छ महिनाभित्र यस कानून बमोजिम दर्ता गर्नुपर्ने व्यवस्था समेत प्रस्ताव गरिएको छ ।

यसैबीच सञ्चार तथा सूचना प्रविधि मन्त्रालयले सूचना प्रविधि तथा साइबर सुरक्षा सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको यस विधेयकको मस्यौदामाथि सार्वजनिक राय तथा सुभाव माग गरेको छ । इच्छुकले मस्यौदा उपर info@mocit.gov.np मा सुभावसहित ईमेल पठाउन सक्नेछन् ।

कुराकानीको रेकर्ड वा स्क्रिनशट सार्वजनिक गर्दा जेल

काठमाडौँ । कसैले पनि कुनै दुई वा दुईभन्दा बढी व्यक्तिहरूसिबिच विद्युतीय माध्यमबाट भएका कुनै संवाद वा कुराकानी वा संकेत सार्वजनिक गर्न नपाइने भएको छ ।

सञ्चार तथा सूचना प्रविधि मन्त्रालयले हालै सार्वजनिक गरेको सूचना प्रविधि तथा साइबर सुरक्षा सम्बन्धी विधेयकको मस्यौदामा गोपनीयता भङ्ग गर्न नहुने व्यवस्था अन्तर्गत यस्तो प्रावधान प्रस्ताव गरिएको हो । जसअनुसार आपसी संवाद यान्त्रिक उपकरणको प्रयोग गरी सुन्न वा त्यस्तो कुराको ध्वनि अङ्कन वा रेकर्ड गर्न वा गराउन पाइने छैन ।

विधेयकको दफा ८९ को उपदफा १ मा लेखिएको छ, “कसैले पनि कानून बमोजिम बाहेक विद्युतीय माध्यमबाट कसैको वैयक्तिक विवरण वा सूचना, जानकारी, पत्राचार अनधिकृत रूपमा प्राप्त गर्न, त्यसको गोपनीयता भङ्ग गर्न वा अनधिकृत रूपमा कसैलाई उपलब्ध गराउन हुँदैन ।”

दफा ८९ को उपदफा (२) मा कसैले पनि कुनै दुई वा दुईभन्दा बढी व्यक्तिहरूसिबिचमा विद्युतीय माध्यमबाट भएका कुनै संवाद वा कुराकानी वा संकेत सम्बन्धित व्यक्तिहरुले उजुरी दिएको वा कानून बमोजिम अधिकार प्राप्त

अधिकारीले आदेश दिएकोमा बाहेक कुनै यान्त्रिक उपकरणको प्रयोग गरी सुन्न वा त्यस्तो कुराको ध्वनि अङ्कन वा रेकर्ड गर्न वा गराउन हुँदैन भनिएको छ ।

तर यो नियम सार्वजनिक रूपमा गरिएको भाषण वा वक्तव्यको हकमा भने लागु हुने छैन । प्रचलित कानून बमोजिमको अवस्थामा पनि कुनै पनि सूचना, जानकारी वा पत्राचार सुन्न, ध्वनि अङ्कन वा रेकर्ड गर्न वा गराउन सकिने विधेयकमा उल्लेख छ । यो कसुर गरेको पाइएमा तीन लाख रुपैयाँसम्म जरिवाना वा तीन वर्षसम्म कैद वा दुवै सजाय हुने व्यवस्था प्रस्ताव गरिएको छ ।

जन्म, मृत्यु, विवाह, सम्बन्ध तिच्छेद र बसाई सराई जस्ता व्यक्तिगत घटना घटेको ३५ दिन भित्र निःशुल्क रूपमा वडा कार्यालयमा दर्ता गरौं र गराऔं ।

स्थानीय तह सरकार
मध्यपुर थिमि नगरपालिका
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय
मध्यपुर थिमि, भक्तपुर
बागमती प्रदेश, नेपाल

जन्म

जन्म गर्दा जन्मदर्ता गर्नुपर्नेछ ।

• जन्म गर्दा जन्मदर्ता गर्नुपर्नेछ ।

• जन्म गर्दा जन्मदर्ता गर्नुपर्नेछ ।

• जन्म गर्दा जन्मदर्ता गर्नुपर्नेछ ।

मृत्यु

मृत्यु भएपछि मृत्युदर्ता गर्नुपर्नेछ ।

• मृत्यु भएपछि मृत्युदर्ता गर्नुपर्नेछ ।

• मृत्यु भएपछि मृत्युदर्ता गर्नुपर्नेछ ।

• मृत्यु भएपछि मृत्युदर्ता गर्नुपर्नेछ ।

विवाह

विवाह गर्दा विवाहदर्ता गर्नुपर्नेछ ।

• विवाह गर्दा विवाहदर्ता गर्नुपर्नेछ ।

• विवाह गर्दा विवाहदर्ता गर्नुपर्नेछ ।

• विवाह गर्दा विवाहदर्ता गर्नुपर्नेछ ।

सम्बन्ध तिच्छेद

सम्बन्ध तिच्छेद गर्दा सम्बन्ध तिच्छेददर्ता गर्नुपर्नेछ ।

• सम्बन्ध तिच्छेद गर्दा सम्बन्ध तिच्छेददर्ता गर्नुपर्नेछ ।

• सम्बन्ध तिच्छेद गर्दा सम्बन्ध तिच्छेददर्ता गर्नुपर्नेछ ।

• सम्बन्ध तिच्छेद गर्दा सम्बन्ध तिच्छेददर्ता गर्नुपर्नेछ ।

बसाई सराई

बसाई सराई गर्दा बसाई सराईदर्ता गर्नुपर्नेछ ।

• बसाई सराई गर्दा बसाई सराईदर्ता गर्नुपर्नेछ ।

• बसाई सराई गर्दा बसाई सराईदर्ता गर्नुपर्नेछ ।

• बसाई सराई गर्दा बसाई सराईदर्ता गर्नुपर्नेछ ।

R. P. ELECTRONICS

Madhyapur Thimi-4, Shankhadhar Chowk

Ph. 01- 5093396, Mo. 9841300905, 9851169858

SAMSUNG

CG

LG

IDEA

Himstar

NOKIA

OPPO

mi

Dish

Home

अपाङ्गता.....

व्यक्त गरे ।

नेपालमा राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोग लगायतले यो समुदायको अधिकार सुरक्षित गराउन सहयोग गर्ने पनि बताए । उद्घाटन सत्रमा नै आदिवासी जनजाति आयोगकी सदस्य रीना रानाले महिलामात्र नभएर सम्पूर्ण आदिवासी जनजाति महिलाको अधिकार सुरक्षित गराउनु पर्ने धारणा व्यक्त गरिन् । उनले आदिवासी महिला तथा किशोरीहरूको क्षमता विकास र भौतिक पूर्वाधारलाई पहुँचयुक्त बनाउन राज्यले लगानी बढाउनु पर्ने सुझाव पनि दिइन् ।

११४ औँ अन्तराष्ट्रिय नारी दिवसको अवसर पारेर आयोजित अन्तराष्ट्रिय सम्मेलन नेपालमा पहिलो पटक भएको हो । सम्मेलनको उद्घाटन सत्रमा निडवानकी अध्यक्ष प्रतिमा गुरुडले सम्मेलनबाट साभा प्रतिबद्धता आउने बताउँदै सम्मेलनको उद्देश्य माथि प्रकाश पारेकी थिइन् ।

नेपाल आदिवासी जनजाति महासंघका महासचिव दिवश राई, एशिया इन्डिजिनियस पिपुल प्याक्ट (एआइपीपी)का काउन्सलर मेम्बर जगत वराम, राष्ट्रिय आदिवासी महिला महासंघकी सचिव सनम राजवंशी, डिसाविलिटि फन्डका कार्यक्रम संयोजक कृष्णराज गहतराजलगायतले मन्तव्य व्यक्त गरेका थिए ।

सम्मेलनमा सहभागी विभिन्न मुलुकका प्रतिनिधिहरूले एशिया प्रशान्त क्षेत्रका अपाङ्गता भएका आदिवासी महिला तथा किशोरीहरूको अवस्था नाजुक रहेको बताए । सम्मेलनको दोस्रो सेशनमा आयोजित प्यानल छलफलका क्रममा एशियाका धेरै मुलुकमा उनीहरूले आधारभूत मानव अधिकार पनि प्राप्त गर्न नसकेको धारणा राखेको थिए ।

शनिवार सम्मेलनको औपचारिक उद्घाटन पश्चात आयोजित प्यानल छलफलमा सहभागी हुँदै पाकिस्तानकी अफ्शाना अफ्रिदिले पाकिस्तानमा आदिवासी अपांग महिलाको अवस्था सन्तोषजनक नभएको जानकारी दिइन् । उनले पाकिस्तानमा आदिवासीले मान्यता पनि प्राप्त नभएको बताउँदै पाकिस्तानमा आदिवासी अपांग महिला मात्र नभई समग्र महिलाहरूले अझै पनि पुर्ण मतदान अधिकारसमेत प्राप्त गर्न नसकेको जानकारी दिइन् ।

निडवानका कार्यक्रम प्रमुख सेलिना नकर्मिले सहजीकरण गरेको थियो । म्यानमारका चिन्ना तुन्लुनले म्यानमारमा आदिवासी अपांग भएका महिलाहरूले राज्यका हरेक सेवा सुविधाका लागि पहुँच न्युन रहेको धारणा राखे । प्यानल छलफलमा बक्ता रहकी बंगलादेशका सोजुया घाग्राले पनि बंगलादेशमा आदिवासी अपांग महिलाको अवस्था बारे जानकारी दिएको थियो ।

इन्डियाका चोङ्गिसन कोइरेन्ग र रिनालिन नोन्गाधरले भारतको मणिपुर क्षेत्रका आदिवासीका अवस्थाबारे बताएको थियो । सम्मेलनको दोस्रो प्यानल छलफलमा इन्डोनेशियाका हादिजा, कम्बोडियाका रिउरन

हेन्ग, प्यासिफिक फिजिका सोवाया सिसि कोलाला र मलेसियाका मेरि रिन्गोगोन क्याथरिन रहेको थियो । प्यानल छलफलमा फिजिका सोवाया सिसि कोलालाले फिजिमा अपांगता भएका आदिवासी महिलाहरूमा शिक्षा, स्वास्थ्य र आर्थिकको समस्या अधिक भएको बताए । यसैगरि इन्डोनेशियाका हादिजाले अपांगता भएका आदिवासी महिलाका सन्दर्भमा बनेका अन्तराष्ट्रिय कानुन अनुसारको कार्यन्वयन व्यवहारमा न्युन प्रयोग हुँदै आएको बताए ।

संचारको पहुँच कम हुनेभएकाले आदिवासी अपांग महिलाहरु सामाजिक, सांस्कृतिक, अधिकार, रोजगार र शिक्षाको हिसाबले पछाडि परेको मलेसियाका म्येरि रिन्गोगोन क्याथ्रिनले बताए । तिन दिनसम्म चल्ने सम्मेलन सोमबार घोषणा पत्र जारी गर्दै समापन भएको छ । सम्मेलनमा राष्ट्रिय आदिवासी जनजाति अपांग महिला संघ नेपालका सातै प्रदेशका प्रतिनिधिहरूको पनि उपस्थिति रहेको थियो ।

सामुदायिक.....

गरेका थिए । सम्झौतामा केन्द्रीकृत भान्छाघर निर्माण गरी नगरभित्रका सामूदायिक विद्यालयमा अध्ययनरत कक्षा ईसिडीदेखि ५ सम्मका विद्यार्थीहरूलाई पोषणयुक्त दिवा खाजा उपलब्ध गराउने उद्देश्य रहेको छ ।

सम्झौता अनुसार नगरपालिका र विश्व खाद्य कार्यक्रमले केन्द्रीकृत भान्साघर निर्माण गर्नेछ र फुड फर लाईफले खाजा व्यवस्थापन र वितरण गर्नेछ । दिवा खाजाका लागि संघीय सरकारले प्रति विद्यार्थी १५ रुपैया प्रदान गर्दै आइरेहेको छ । सोही रकममा नगरपालिकाले थप ५ र फुड फर लाईफले १० रुपैया थप गरी दैनिक ३० रुपैयाको खाजा विद्यार्थीहरूलाई उपलब्ध गराउने उद्देश्यले सो सम्झौता गरिएको नगरपालिका सामाजिक विकास महाशाखा प्रमुख ज्ञानेन्द्र भट्टले जानकारी दिए ।

सो अवसरमा प्रमुख श्रेष्ठले सम्झौतालाई यथाशिघ्र कार्यान्वयन लैजानुपर्नेमा जोड दिए । उनले सम्झौताका तीन वटै निकायले समयमा काम सम्पन्न गरी विद्यार्थीहरूलाई पोषणयुक्त खाजा उपलब्ध गराउन अग्रसर हुनुपर्ने बताए ।

उनले दिवा खाजा कार्यक्रमले सामूदायिक विद्यालयमा विद्यार्थीको आकर्षण बढनुका साथै बालबालिकाहरूमा हुने कुपोषणको समस्या हल हुने विश्वास व्यक्त गरे ।

विवाह....

कार्यालयलाई विवाह दर्ता गर्न परिपत्र जारी गर्ने विभागका महानिर्देशकको लगत्तै सरुवा भएको छ। परिपत्र जारी गरेकै कारण सरुवा भएको सुनिएको छ,गृहले सोधनी गरेको पाइएको छ,'पहिलो संविधान सभा सदस्य एवं मायाको पहिचान नेपालका कार्यकारी निर्देशक सुनिलबाबु पन्तले भने,'माथिल्लो निकायले तल्लो निकायलाई डर देखाउने, धम्की दिने र सरुवा गर्ने गज्जवको रणनीति देखिएको छ।' विभागको परिपत्रपछि माया गुरुङ्ग र सुरेन्द्र पाण्डेले कानुनी रूपमा सर्वोच्च अदालतको आदेश उल्लेख गरेर विवाह

दर्ताको प्रमाणपत्र पाए। त्यसपछि, विभागले अर्को पत्र जारी गरेको छैन। बर्दियाको बढैयाताल गाउँपालिका वडा नं २ को कार्यालयले विभागका अधिकारीहरूसँगको मौखिक आदेशमा दक्षिण एसियामै पहिलो लेस्बियन जोडीको विवाह दर्ता गरेको छ।

तर, विवाह दर्ताको प्रमाणपत्र दिने वडा कार्यालयका सचिव दीपक नेपालीलाई भने माथिल्लो निकायबाट दबाव दिइएको पाइएको छ। विवाह दर्ता प्रमाणपत्रमा हस्ताक्षर गर्ने नेपाली १५ दिन छुट्टीमा बसेर सरुवा भएका छन्। समलिङ्गी विवाह नरचाउनेहरूले दबाव दिएरै सचिव नेपाली सरुवा हुनु भएको लेस्बियन जोडीले बताएको छ।

घर, परिवार र समाजले स्वीकारे पनि केही सरकारी अधिकारीहरूमा रहेको नकारात्मक सोचका कारण आफूहरू पछि विवाह दर्ताको निवेदन दिने अर्को जोडीले प्रमाणपत्र पाउन नसकेको अन्जुदेवी (दिप्ती) श्रेष्ठले बताइना यौनिक तथा लैङ्गिक अल्पसङ्ख्यक समुदायको पहिचान सहितको हक अधिकारका लागि स्थापना भएको मायाको पहिचान नेपालले विवाह दर्ता गर्ने पहिलो लेस्बियन जोडी दिप्ती र सुप्रिताको स्वागतमा गरेको पत्रकार भेटघाट कार्यक्रममा विवाह दर्ताका लागि माथिल्लो निकायमा सोधनी गरिरहेनु पर्ने अवस्था अन्त्य गरी सहज रूपमा विवाह दर्ता गरिदिन मिल्ने व्यवस्था गर्न आग्रह गरेको छ।

लेस्बियन जोडी दिप्ती र सुप्रिताले माया र सुरेन्द्रको विवाह दर्ता भए पछि आफूहरूलाई विवाह दर्ताका लागि हौसला मिलेको बताए। 'उहाँहरू (माया र सुरेन्द्र) को विवाह दर्ता भएको समाचार आए पछि हामीलाई पनि दर्ता गर्ने हौसला मिल्यो,'दिप्तीले भनिन्,'उहाँहरूसँग सबै प्रक्रिया बुझेर हामीले पनि स्थानीय तहमा विवाह दर्ता गर्न निवेदन दिएका थियौं।'

स्थानीय तहबाट अविवाहितको सिफारिस सहित जाँदा अदालत जान भनेर सुझाएको बताउँदै दिप्तीले भनिन्,'मायाको पहिचान नेपालले पहल नगरेको भए हाम्रो विवाह दर्ता नहुने रहेछ।' दिप्ती र सुप्रिताले विवाह दर्ताका लागि पहल गरिदिएकोमा मायाको पहिचान नेपाल र सुनिलबाबु पन्तलाई धन्यवाद दिए।

मायाको पहिचान नेपालकी अध्यक्ष माया गुरुङ्गले पन्तको पहलमा आफूहरूले विवाह दर्ता गर्न सफल भएको बताइना उनले आफूहरू जस्तै अरू जोडीको वैवाहिक अधिकारका लागि पहल गरिरहेको सुनाइना। मायाको पहिचान नेपालका सचिव सुरेन्द्र पाण्डेले पटकपटक परिपत्र जारी गरिरहेनु भन्दा सहज रूपमा विवाह दर्ता हुने कानुनी व्यवस्था नै गर्न सरकारसँग माग गरे।

पन्तले सबै जोडीको विवाह दर्ताका लागि सहज हुने व्यवस्था गर्न पञ्जीकरण विभागलाई परिपत्र जारी गर्न आग्रह गरिएको बताए। विभागले गृह मन्त्रालयमा राय माग गरेको र गृहले राय दिए पछि विभागले सबै जोडीलाई हुने गरी परिपत्र जारी गर्ने आशा आफूहरूको रहेको पन्तले बताए।

पन्तले यौनिक तथा लैङ्गिक अल्पसङ्ख्यक समुदायको वैवाहिक अधिकारसहित विभेदकारी कानुन संशोधनका लागि राज्यका निकायलाई भनिरहेको सुनाए। सर्वोच्च अदालतले २०६४ पुस ६ मा दिएको आदेश अनुसार

हालसम्म पनि कानुन संशोधन नभएको पन्तले बताए।

पन्तले निजामती ऐन र निर्वाचन ऐनमा आरक्षणको माग गर्दै सर्वोच्च अदालतमा मुद्दा दायर गरेको जानकारी पनि दिए। 'संविधानको धारा ४२ मा सबै समुदाय मध्ये यौनिक तथा लैङ्गिक अल्पसङ्ख्यक छुटेका छन्,'उनले भने,'संविधानले ग्यारेन्टी गरेको भए पनि बहिष्करणमा परेका छौ। यो बहिष्करण मान्य हुदैन।'

कुमारी:....

रत्नाकर महाविहार र सहकारीको निमन्त्रणामा मन्त्री महर्जन अवलोकन भ्रमणमा पुगेका थिए । सो अवसरमा रत्नाकर सहकारीका अध्यक्ष करुणारत्न बज्राचार्यले पाटन कुमारीको संरक्षणको दायित्व राज्यले लिनुपर्ने माग आफूहरूले मन्त्री महर्जन समक्ष राखेको जानकारी दिए ।।

‘पाटन कुमारीको लागि ललितपुर महानगरपालिकाबाट सानो सहयोग भन्दा राज्य पक्षबाट केही छैन । कुमारीको लागि आवश्यक व्यवस्था राज्यबाट हुनुपर्‍यो,’ कुमारीको दायित्व राज्यले बोक्नुपर्छ भन्ने माग हामीले मन्त्रीज्यूलाई राख्यौं’ अध्यक्ष बज्राचार्यले भने । आफ्नो मागप्रति मन्त्री महर्जनले सकारात्मक प्रतिक्रिया जनाएको पनि बज्राचार्यले जानकारी दिए । सो अवसरमा बागमति प्रदेश सांसद शैलेन्द्र बज्राचार्यको पनि उपस्थिती थियो । आफुले विगतमा पनि स्थानीय संस्कृति, सम्पदाको संरक्षणमा लागि नै रहेको बताउँदै सांसद बज्राचार्यले अब जनप्रतिनिधिको रुपमा यसका लागि अझ सशक्त र नतिजामुखी ढङ्गले अधि बढ्ने बताए ।

रत्नाकर महाविहार र रत्नाकर सहकारीको भ्रमण पछि मन्त्री महर्जनले उज्वतदेव महाविहार, वनबहा:को पनि अवलोकन गरेका थिए ।

सत्ता....

हित र लोकतन्त्रलाई सुदृढ बनाउन सरकारको नीति तथा कार्यक्रमलाई मार्गदर्शन गर्ने गरी सरकारमा सहभागी दलहरूका बीचमा साभा न्यूनतम कार्यक्रम तयार गर्ने दलहरूको सहमति छ । दलहरूबीच राजनीतिक दल राष्ट्रिय स्वाधीनता, सार्वभौमसत्ता र भौगोलिक अखण्डतालाई सुदृढ गर्न तथा समाजवादउन्मुख आर्थिक-सामाजिक विकासका लागि राजनीतिक स्थायित्वको दिशामा अधि बढ्न सहमति भएको समझदारीपत्रमा उल्लेख छ । पाँच राजनीतिक दलबीच जनचाहनाअनुरूप सुशासन, विकास र सामाजिक न्यायका आकाङ्क्षा पूरा गर्न, राष्ट्रिय हित र सरोकारलाई प्राथमिकतामा राखेर अधि बढ्ने सहमति भएको छ । सन्तुलित र फराकिलो अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्धको विकास गर्न तथा नेपालको संविधानको मर्म र भावनाअनुरूप सङ्घीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रलाई सुदृढ गर्दै समृद्धिको दिशामा प्रभावकारी ढङ्गले अधि बढ्ने दलहरूबीचको समझदारी छ । सातवुँदे सहमतिपत्रमा नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)का अध्यक्ष केपी शर्मा ओली, माओवादी केन्द्रका अध्यक्ष एवं प्रधानमन्त्री दाहाल, नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एकीकृत समाजवादी)का अध्यक्ष माधव नेपाल, राष्ट्रिय स्वतन्त्र पार्टीका अध्यक्ष रवि लामिछाने र जनता समाजवादी पार्टी नेपालका अध्यक्ष उपेन्द्र यादवले हस्ताक्षर गर्नुभएको छ ।

सरकारमा जानेबारे नाउमुमा विवाद

काठमाडौँ । सरकारमा सहभागी हुने विषयमा नागरिक उन्मुक्ति पार्टीमा विवाद देखिएको छ । मंगलबार बसेको नागरिक उन्मुक्ति पार्टीको संसदीय दलको बैठकले प्रधानमन्त्री पुष्पकमल दाहाल 'प्रचण्ड'लाई विश्वासको मत दिने निर्णय गरेको छ ।

तर, केन्द्रीय समितिका संस्थापक केन्द्रीय सदस्यहरूको दुई तिहाइको बहुमतले केन्द्र सरकारको नयाँ गठबन्धनमा तत्काल सहभागी नहुने निर्णय गरेको छ ।

उनीहरूले प्रदेश सरकारको हकमा वार्ता समितिमार्फत विभिन्न दलहरूसँग सहकार्य र समन्वय गरी संवाद गर्ने निर्णय गरेका छन् ।

पार्टी अध्यक्षसमेत रहेकी संसदीय दलकी नेता रञ्जिता चौधरीले भने पुष्पकमल दाहाल 'प्रचण्ड'को पक्षमा मतदान गर्न सांसदहरूलाई 'ह्विप' जारी गरेको बताएकी छन् ।

अब लिफ्टसहितको आकाशेपुल बन्ने

काठमाडौँ । नेपालको पहिलो लिफ्टसहितको अपाङ्ग मैत्री आकाशेपुल निर्माण हुने भएको छ । ललितपुर महानगरपालिकाले चक्रपथ कुसन्तीमा निर्माण हुने उक्त पुलको ललितपुर महानगरपालिकाका प्रमुख चिरिबाबु महर्जनले शिलान्यास गरेको छ ।

कूल लागत ४ करोड ९२ लाख १६ हजार रुपैयाँमा निर्माण हुने उक्त आकाशे पुल निर्माणको लागि लामा प्रगती-मणि बुद्ध जेभिसँग फागुन २० गते नै सम्झौता भइसकेको छ ।

शिलान्यास कार्यक्रममा ललितपुर महानगरपालिकाका प्रमुख महर्जनले चार वर्षको लगातारको मेहनतपछि पुलको शिलान्याश गर्न पाउँदा खुशी लागेको बताए । पुल निर्माणको लागि सडक विभागले स्वीकृति दिन ढिलाई गर्दा ढिलो भएको उनको भनाई थियो । पुल एक वर्षभित्र निर्माण सम्पन्न गर्ने लक्ष्य रहेको बताए ।

मेयर महर्जनले महानगरपालिकाले निकट भविष्यमै बाँकी ७ दशमलव ९ किलोमिटर क्षेत्रमा स्मार्ट स्ट्रीट लाइट जडानको लागि टेण्डर भैसकेको र चाँडै नै लाइट जडान कार्य सुरु हुने जानकारी पनि दिए । वाटो काट्ने पुल र लाइट नभएकाले यस क्षेत्रमा दुर्घटनाका कारण १७ जनाको मृत्यु भैसकेको छ ।

सिद्धार्थ साकोसद्वारा रक्तदान

मध्यपुर थिमि । मध्यपुर थिमि नगरपालिका ४ शंखधरचोक स्थित सिद्धार्थ वचत तथा ऋण सहकारी संस्था महिला तथा सामाजिक उपसमितिको आयोजनामा रक्तदान कार्यक्रम सम्पन्न भएको छ। ११४औँ अन्तर्राष्ट्रिय नारी दिवस एवं ६७ औँ राष्ट्रिय सहकारी दिवसको उपलक्ष्यमा उक्त कार्यक्रम गरिएको थियो ।

संस्थाको सामाजिक उत्तरदायित्व अन्तर्गत आयोजित ८ औँ खुला रक्तदान कार्यक्रममा पुरुष २४ र महिला १२ गरी ३६ जना रक्तदाताले रक्तदान गरेको अध्यक्ष राजेश श्रेष्ठ जानकारी दिए । उक्त कार्यक्रममा प्राविधिक सहयोग रक्त संचार केन्द्र भक्तपुरको रहेको थियो ।

प्रत्येक सोमबार भक्तपुरबाट प्रकाशित हुने

स्टार एक्सप्रेस

साप्ताहिक

खोजी खोजी पढौँ ।

